6
20-b
28

8/13

6
13 F
29
BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE

bliotheca
Coll. Rom.
t. Jesu

6-20-b-28-
21-c-1

21
b
55

GABRIELIS
MADELENETI
CARMINVM
LIBELLVS.

Bibl: Sec Coll
Rom: Soc Jesu

PARISIIS,
Apud CLAVDIVM CRAMOISY, via Carmelitarum, ſub Sacrificio Abelis.

M. DC. LXII.
Cum Priuilegio Regis.

BIBL. NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

LVD. HENR. LOMENIVS BRIENNÆ COMES, REGI A CONSILIIS, ACTIBVS ET EPISTOLIS, LECTORI.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

NIsi ſuprema Madeleneti voluntate adigerer, nihil hic mihi præfandum exiſtimarem; ſed cum eius Nepos, dignus hæres locupletiore Patruo, chartas errantes defuncti, mihi ex deſtinato attulerit: iniurius viderer literarum ſtudiis, ſi quæ fidei meæ commiſſa premerem inuidioſe. Itaque iuris tui facio, emunctę Lector, opera Poetica Lyrici Vatis, nam in iis ſolus fuit aliquis, non tam Philoflaccus, quam Flaccomanes. Non putauit improbe factum, dum in ſuo Venuſino ingenioſus videretur; ſic ratus vela famæ largius datu-

rum, quam ſi totum ore libero ſiccaret Permeſſida. Nihil ex eo quod non demorſos vngues ſapiat: plus arte & ſtudio quam ingenio valuit, extemporalitatis capitalis hoſtis, ſuorum laborum editor lentulus, iudicij & ſtili purus. Odi profanum vulgus & arceo, cuius maligni ſuſurri iam aures meas perſonant, quaſi laſciuus Faunorum grex hic vbique luxurietur, & gens mollis amorum cum Cyprigena procaciter ludat. Crede mihi, Lector, caſtigatione ſtili improbis rumoribus Poeta ſuccurrit: ex eo non minus laudandus, quam quod ab omni maledicentia abſtinuerit, in nullum vnquam ſtricto Iambo, ſatyricæ dicacitatis omnino expers. Vale, & vt Vates æternum gaudeat mecum apprecare. Sit illi terra leuis, nec malis Carminibus culti Madeleneti tumulus oneretur.

IOANNIS MADELENETI
GABRIELIS EX FRATRE NEPOTIS
PRÆFATIO.

CVM omnes quicumque literarum & Poetici leporis aliquem ſenſum habent, Gabrielis Madeleneti Patrui mei τοῦ μακαρείτου carmina ita ſemper probarint, vt nihil iis elegantius, nihil perfectius putent; mihi eorum hoc tam puſillum volumen edenti, imprimis de eorum paucitate præfandum reor; quæ te Lector (vt ſpero) aut ſola, aut grauius offendet. Quotus quiſque enim non ægre ferat hanc optimorum verſuum penuriam? Quiſue non ipſius Authoris Manibus prope iraſcatur, quod tam pauca ſcripſerit, qui tam eximia ſcriberet. Alij negligentiæ accuſent, qui ita parce Muſis quas tam propitias haberet, operatus ſit: Alij inuidia has felicioris naturæ opes, repreſſa vltro Deorum munera indignentur: omnes clament, ab illo ingenio plura debuiſſe proficiſci, a quo omnia ſumma expectarentur. Quibus querelis breuiter,

pront potero, ſatisfaciam. Non inuidum, ſed magnum ceſſatorem Patruum fuiſſe fateor: Ingenioſus fuit, eruditus fuit; ſed & omnis ambitionis & gloriolæ contemptor, quibus rebus ferme homines ad multa ſcribendum impelli ſolent. Cui & illud fortaſſe obſtitit, quod vir acerrimi iudicij, & quod ſequitur, natura μεμψίμοιρος *& calumniator ſui vix vnquam ſibi ſatisfaceret, dum quæ animo conciperet, nullis verbis æquari poſſe intelligeret: vt magnitudo cogitationum ei ſilentij ſæpe cauſa eſſet: quarum mediocritas, & cæcus ſui amor pleriſque importunam verborum fœcunditatem afferat. Fieri etenim non poteſt, vt qui multa ſcribat, parem in omnibus gratiam aſſequatur. Hancque adeo cauſam fuiſſe arbitror, cur Terentius tam pauca, tam pauca Catullus & Horatius ſcripſerint, cum interim plebs Antimachi craſſa volumina miraretur, cum & Lucilius, is qui primus condidit ſtili naſum, facetus quidem ſcriptor, & ſalſus imprimis, ſed parum diligens, ducentos ante cibum verſus, totidem cœnatus, vt ait Horatius, funderet; cum denique Caſſius, eodem teſte, rapido ingenij æſtu, & torrente vena, ſcriptis tam multas capſas impleret, vt iis poſt mortem ambuſtum eius ca-*

dauer dicatur. Proinde aſſentior Scaligero, cui pluris eſt puſillus Catulli Atys, quam dena millia tumorum, quibus crepant buccæ Cordubenſes. Nempe, inquit, pauca illa Terentij & Horatij iudicio ſelecta, ſi aliorum acceſſione aucta eſſent, fortaſſe nonnihil gratiæ ex repetitionibus amiſſura erant. Hæc reputans Patruus, copiæ minus ſtuduit quam elegantiæ & nitori, quem eum præſtitiſſe nemo æquus inficiabitur. Quid ſi Lyrici carminis cultor, quod ferme in magnorum virorum laudibus celebrandis verſatur, non multos reperit quos citra aſſentationem laudare poſſet? Curſores Græciæ Pindarus, Pugiles, Athletas laudibus extulit, quos Madelenetus ſi illis temporibus vixiſſet, ne ſpectare quidem dignatus fuiſſet, nedum eos verſibus celebrandos putaſſet. Quid igitur; amores ſuos Horatij aut Anacreontis more decantaret? At modeſtior fuit, & reuerentior Chriſtiani ritus, quam vt illis furoribus animum aut chartas impleret. Solis itaque egregiis virtutum exemplis intentus, quæ ſane non multa vel feliciſſimis ſeculis contingunt, cum perpauca literis digna reperiret, non potuit multa ſcribere. Hæc igitur paucula prudentiſſimi viri iudicio ſelecta æqui

*benique conſule, Lector, quæ adhuc pauciora eſſent, ſi eius ſupremis mandatis paruiſſem: ea enim tantum legi voluerat, quæ iam ipſe vulgaſſet, reliqua ſupprimi: Cui iudicio eius & voluntati ne omnino obſequerer, Ludouici Henrici Lomenij illuſtriſſimi Briennæ Comitis interceſſit authoritas, quem ipſe moriens ſuorum omnium fieri voluit iudicem; qui pro illo amore quo Patruum meum complectebatur, excuſſis eius ſcriniis ac recenſitis poematis ἀνέκδοτα quoque illa contra morientis trepidationes in lucem aſſeruit. Quibus tamen Aſtericum * appingendum cenſuimus, vt ab antea editis diſtingui poſſint. Huic tu præſtantiſſimo Viro (Lector) quantum te non pœnitebit Madeleneti lucubrationum, debes. Quippe is has eius reliquias vt colligerem author mihi fuit, meumque animum eiuſcemodi officiis inſuetum, & labantem confirmauit. Cui proinde hic libellus dicandus erat, niſi ei ſua omnia author pridem conſecraſſet: qui & ipſius laudes bene meritorum memor integro carmine ceciniſſet, ſi nobis illum Fata paulo ſerius inuidiſſent. An igitur nunc eius patrocinium Patrui ſcriptis per Epiſtolam peterem, quem ipſe Patruus olim tam præſentem ſuarum ſcriptionum vindicem expertus*

eſſet. Qui cum ante aliquot annos carmen quod Epiſtolæ vicem ſuppleret, Abbatis Chauinij egregij tum & magnæ ſpei Adoleſcentis Theſibus inſcribendum feciſſet, idque opuſculum ineptus quidam literator plagio tentare auſus eſſet, non tulit generoſus Comes, verſuſque ſurreptos amico reſtituit; de qua re monitum eius habes hic cum ipſo carmine, humanitatis pleniſſimum, tanta autem elegantiæ & nitoris, vt ipſarum Muſarum manu exaratum videri poſſit.

GABRIELIS MADELENETI ELOGIVM

P. PETITO Scriptore.

QVi ingenia, vti alias res, certis temporibus & locis alligant, vel vnius Madeleneti exemplo confutari poſſunt, qui nec felici Auguſti æuo natus, in quo quicquid Romana facundia perfectiſſimum habuit, effloruiſſe dicitur; neque verò illis vallibus in quibus Heſiodo Muſæ apparuerunt; non illa ciuitate quæ Pindarum extulit, non eandem denique quam Horatius, patriam nactus, ſed inter immania Eduorum & Niuernenſium querceta, ſuperiore ſeculo genitus, omni poeticæ lepore ac lyricis imprimis verſibus pangendis ita excelluit, vt non tantùm Græcorum, ſed & Horatii incomparabilis Vatis in eo genere gloriam æquaſſe dicatur. Nihil enim Madeleneti Carminibus cultius; nihil illis virtutibus quas celebrauit, dignius; nihil ad eorum Heroum, quorum facta decantauit, commendationem magnificentius. De quibus priuſquam dico, nonnulla de ortu eius, vita, moribus, forma, obituque breuiter, prout fert inſtituti ratio, perſtringenda ſunt. Etſi enim fortuita illa ſunt, & cunctis communia, tamen inter magnorum virorum laudes prolata non parum delectant, quòd eorum animi, ſi non formam

expreſſam, ſaltem vmbram & memoriam habeant. Natus eſt Gabriel Madelenetus in obſcuro Eduorum oppido, quod vulgò S. Martinum de Podio appellant, anno inſtauratæ ſalutis circiter M. D. LXXXVII. ex honeſtis valde parentibus. Namque eius matrem Tuſſinam cognomento Clericam, ornatiſſimi viri Philippi Clerici, qui nunc in Municipali Altiſſiodorenſium Iudicum Conſeſſu Principem locum obtinet, Sororem fuiſſe accipio: Patrem autem Henricum, licet illis diſciplinis non excultum quæ ab humanitate nuncupantur, tamen & humaniſſimum fuiſſe, & ſingulari apud ſuos prudentiâ cognitum, quam ſanè cùm in omni vita, tum maximè Liberis, quos plures ſuſtulit, educandis præſtitit. Qui cum mediocri re & fortunâ eſſet, tamen nullis ſumptibus pepercit, quos ad Liberorum inſtitutionem neceſſarios putaret. Huius optimi Parentis curâ Gabriel hic de quo agimus, qui Fratrum natu maximus erat, ineunte ætate Niuernum ad capiendum ingenii cultum miſſus, in Patrum Ieſuitarum contubernio primis literarum ſtipendiis meruit. Dehinc ad Bituriges tranſlatus, Philoſophiæ & Iuriſprudentiæ operam dedit. Theologiam quoque attigit: credo, ne eius expers eſſet Diuinitatis. In iis ſtudiis cùm magnum progreſſum feciſſet, & gradum, vt vocant, in iure Licentiatûs, in illa celebri Academia adeptus eſſet, demum anno M. DC. X. vertente Luteciam ſe contulit, & ad v. Calend. Febr. ſequentis anni togatæ militiæ in ſenatu nomen dedit, ſeque albo Cauſidicorum inſcribendum curauit. Quo tamen in ſodalitio non diu permanſit. Nam ſeu illius ſtrepitûs naturâ impatiens erat, quem nec Ouidium, Petrarcam, aliosque complures viros illuſtres potuiſſe ferre conſtat; ſiue hominem alti ſpiritus humilium cura-

Touſſine Leclerc.

rum tædebat, ſeu (quod verius iudico) illum amor Muſarum inde retrahebat, ſeu qua alia cauſa ei obſtitit, quo minùs ea ſe profeſſione illigari vellet, maturè forum & lites valere iuſſit. Neć tamen priùs eo campo deceſſit, quam ſui ingenii & facundiæ præclaram apud omnes famam aliquot publicis actionibus conteſtatam reliquit. Hic quiſpiam miretur, hominem acutum ſteriles Muſarum rupes, & vacua antra, frequenti foro tot ſpoliis opimis referto antepoſuiſſe. Cui reſpondeo multùm, inter vulgi ſenſum & magnorum virorum iudicia intereſſe. Vulgus ea ſolùm ſpectat, quæ corpori neceſſaria ſunt, eſcas, indumenta, ædes, tum quæ voluptates hominibus architectantur, parum à pecudibus pronis & ventri addictis differens. At viri excellentes, qui ſeſe non belluis modò, ſed & vulgo præſtare ſtudent, tametſi illa quidem paranda intelligunt, tamen non eorum infinita cupiditate & quæſtu mancipantur, ſed iis mediocriter inſtructi, dehinc ad rerum pulcherrimarum contemplationem toto pectore ſtudioque feruntur. Quid mirum igitur ſi Madelenetus, cui Natura ſublimem animum dederat, horum exemplum atque inſtitutum, quàm iſtorum humiles affectus ſequi maluit? An ille vocem Heroum ſummis virtutibus celebrandis ſibi diuinitus conceſſam teterrimis extremæ fæcis mortalium affectibus explicandis venalem haberet? Deorum hæć munera præclariſſima fraudi, auaritiæ, libidini amentium hominum vtenda permitteret? Hos tam illuſtres Muſarum cultus litigantium improbitati velut amictum circumponeret? An verò quia Homerus ἀγορὴν κυδιάνειραν *forum viros illuſtrans* vocat, & ita cunctis perſuaſum eſt, Madelenetus, ſi foro caruerit, nulla in luce hominum & ce-

lebritate verſabitur? Atqui ille ipſe Homerus, qui forum fortaſſe nunquam ingreſſus fuerat, cui Oratorum claritate cedit? Parumne lucis habet cæcus ille Vates, quod inops, vagus, ſuo ſeculo ignotus vixit? Forum viris decus & ſplendorem conciliat. Fateor; quia iter ad honores & potentiam ciuilem aperit, quibus rebus qui excellunt, omni vulgi opinione, & admiratione florent. At Sapientes eos honores non magni æſtimant, qui authoritati & legibus potiùs, quàm homini tribuuntur. Quiſquis ingenium habet, & foro, & militiâ, & ſacerdotio carere poteſt. Satis ipſi virtus vel nuda veri ſplendoris afferet. Enimuero Madelenetum populi comitia, honores, plauſus fugientem fama multo clarior proſecuta eſt, quàm ſi iis deditus vixiſſet. Vigebat tunc inter purpuratos Eccleſiæ Patres illuſtriſſimus Perronius, vir ſuis virtutibus notior, quàm vt mea prædicatione egeat. Id tantùm dicam, neminem neque ſuopte ingenio clariorem, neque alieno æſtimando perſpicaciorem, aut ornando munificentiorem illis temporibus fuiſſe. Is, ſermonibus qui de Madeleneti ſingulari virtute circumferebantur, commotus, videre eum cupiit: viſum ita amauit, vt familiarem & coniunctiſſimum habere vellet, nec priùs ei domum & rerum ſuarum omnium vſum offerre deſiſteret, quàm ille tanti viri humanitate victus, eius voluntati, vt par erat, morem gereret. Manſit itaque apud Perronium Madelenetus circiter biennium: quod tempus non ludo & voluptatibus, vt cæteri Magnatum cultores, ſed Sanctorum Patrum atque hoſpitis ſui ſcriptis legendis conſumpſit: cui lectioni ita incumbebat, vt non ſummam tantùm verborum ſuperficiem lingeret, ſed medullam ſubtus latentem deprehende-

ret, cùm quidem Perronius hanc eius ſolertiam admiraretur, palam etiam in doctorum hominum circulis iactaret, non videre ſe cui Madelenetus rimandis Patrum ſenſibus deberet cedere; huic artem ſecretam ineſſe, qua abſtruſiſſima quæque in libris ſcrutaretur & in apertum proferret. Ex quibus planè intelligitur neque induſtriam Madelenetto, neque occaſiones ad rem bene gerendam defuiſſe, ſi iis artibus intendere voluiſſet, quibus vel imperitiſſimi vncta Sacerdotia occupant. Verùm ingenium ſuum præ cunctis rebus amabat, qui amor (vt ille inquit) neminem vnquam diuitem fecit. Non erat bonus animum aut vultum fingere; ab omni ambitione alieniſſimus erat; libertatem cunctis honoribus potiorem ducebat; ſatis ſibi in literis præſidii eſſe arbitrabatur. Proinde ſibi totam ætatem Muſarum ſecretis abditus vixiſſet, niſi veritus eſſet, ne in Mæcenatis ſui præcipuum erga ſe ſtudium contumax, vel etiam obtrectator eius potentiæ videretur, ſi nunquam ea vteretur. Quocirca anno M. DC. XVII. eius commendatione Epiſtolarum officium ordinarium in Regio Cubiculo accepit, ac Regis familiæ adſcribi ſe paſſus eſt. In quo ſanè munere obeundo mira eius animi conſtantia extitit. Quippe cùm ibi inter Fortunæ mancipia verſaretur, nunquam tamen Fortunam admiratus eſt, neque illi impotentes affectus quibus Regum palatia inquietantur, eius pacem turbare, aut Muſarum amorem eius pectore excutere potuerunt. Quin ex illis turbis ſubinde in ſolitudines Regioſque hortos meditandi causâ ſecedebat, vitiiſque Aulæ infenſus, virtutes eius, ſi qua ſolito clariùs fulſiſſet, carminibus proſequebatur: quo ſtudio multorum Procerum & Principum amici-

tiam conſecutus eſt. Imprimis verò magno illi Richelio innotuit, cui ſub Rege Ludouico XIII. Rempublicam gerenti, cùm illam admirabilem Oden feciſſet, quâ fractas eius conſiliis Heterodoxorum opes, Rupellam receptam mira arte ſpirituque decantat, tantam illi Heroi de ſe admirationem concitauit, vt confeſtim ab eo Conſiliarii & Interpretis in lingua Latina Regii munere ornatus fuerit. Dehinc alias complures variis temporibus non minore ſucceſſu edidit, in quibus hæ maximè probantur. Primùm duæ illæ quas Condæo Principi inuictiſſimo, alteram dum adhuc Enguiennenſium Dux eſſet, poſt Rocrenſem pugnam, alteram poſt Dunkerkam expugnatam victori compoſuit; tum autem quam Suedorum Reginæ eximiis animi dotibus ſupra ſexum ornatæ anno M. DC. LVI. obtulit, atque adeo poſtrema, quâ Iulio Mazarino Cardinali eminentiſſimo, Pacificatori ſummo, depulſos bellorum motus, Pacemque Regiis nuptiis firmatam gratulatur. Nonnullæ & ad maximum Regem Theodotum, qui nunc incomparabili animi magnitudine & pietate feſſis rebus ſubuenit, ad Petrum Seguierium Franciæ Cancellarium, ad Bullionem, ad Buthillerium, ad Balliolum, aliosque illuſtres viros ab eodem ſcriptæ extant. Quin etiam pauciſſimis ante obitum diebus, cùm de Delphini ortu accepiſſet, animum fugientem ad tam fauſtum nuncium ita reuocauit, vt ſtatim verſus lętitiæ ſuæ teſtes funderet: quod Carmen extemporale aliis eius poematis exempli cauſa inſeri placuit, vt omnes intelligant, quid apud egregios ciues charitas Patriæ valeat, quæ non morbi vllo cruciatu infringi, non ipſa morte extingui poſſit. Verùm in his præcipuam ingenii & elegantiæ laudem ſibi

multorum iudicio vindicant Hendecaſyllabi, quos vice ſupplicis libelli Gramontio illuſtri Polemarcho miſit, cuius patrocinio non mediocrem pecuniæ ſummam mali nominis fraude interceptam recuperaret. Vtinam vero illa extarent, quibus languores ſuos expreſſit, dum ſupremo vitæ tempore ſęuiſſimis calculi doloribus conflictaretur. Deus Immortalis! quo artificio, quibus coloribus omnes eius morbi motus & ſymptomata deſcribit? qua fide & pietate ęger Numinis auxilium implorat? Credas animum ibi eſſe. Quapropter orandi ſunt atque obteſtandi maiorem in modum qui hęc habent, aut ſi qui fortè reperient (alicubi enim ab Amicis exſcripta latere haud dubito) ne hæc bona ſitu & tenebris conſumi, quàm in manibus & admiratione hominum verſari malint. Ac de eius in eo ſtudii genere præſtantia quid attinet dicere? Legantur eius Poemata, ex horum lectione multò meliùs quàm ex cuiuſquam oratione quantus vir fuerit, cognoſci poteſt. Illud tamen non præteribo, quod Nicolaum Borbonium, amuſſitati ingenii virum, & ipſum, quod ſcripta eius indicant, Poetam eximium dixiſſe fama eſt. Cùm enim Madelenetus, nullis dum ſcriptis editis notus, ei Carmen quodpiam à ſe conſcriptum legendum dediſſet, inuſitato carminis fulgore perculſus exclamauit Borbonius, *vbi tu tamdiu latuiſti?* Nempe ita ſemper vel Doctiſſimis probatus fuit Madelenetus, vt cùm primò ſe oſtenderet, omnes mirarentur, non multò ante experimentis & profectu cognitum, cuius plena & perfecta facultas videretur, ceu non ſtudio & labore, ſed repentino afflatu Poeta extitiſſet. Quo minùs nunc pro eius gloria elaborandum eſt nobis, quæ non ſcriptis modò ſed & continua

Eruditorum exiſtimatione & conſenſu nitatur. Etiam ſi nullos eius verſus haberemus, tamen eorum admiratio in hominum mentibus hæreret. Quotus quiſque enim tam obtuſo eſt pectore, tam à Muſis, tam ab omni humanitate alieno, qui non audierit diuinas Madeleneti voces, iiſque delinitus & penitus captus non fuerit? Quæ hominum politiorum tecta, quis Regiæ Domus angulus, quæ penetralia eius Carminibus non perſonuerunt? Quæ nemora, aut rupes, quæ ſpeluncæ tam remotæ perfectos eius concentus non acceperunt? Fruſtra igitur verbis commendarem quod ſponte omnes laudant, omnique plauſus genere celebrant. Potius de fati inclementia querendum eſſet, quæ ſupremas optimi Senis in ſcriptis propriis recenſendis cogitationes morte, non quidem immatura, ſed tamen importuna, abrupit. Nec enim dubium eſt quin eius Poemata & plura & emendatiora haberemus, ſi ipſe iis manum vltimam imponere, ac quæ inchoauerat, abſoluere potuiſſet. Niſi incuria eius potiùs incuſanda eſt, qui præſenti fama contentus, de poſthumâ tam parum ſollicitus eſſet, vt quas opes fudiſſet, nunquam tolleret; cùm tot alii ſuas quiſquilias ſummo ſtudio colligant, multoque pumice expolitas omnibus obtrudant. Serò igitur & morte iam imminente ſua retractare aggreſſus negotium ſuſceptum perficere non potuit. Qua cunctatione, quot eius lucubrationes perierint vix ſatis æſtimari poteſt. Quin aliquot Gallico idiomate ſcriptas ab eo Odas vidimus: in his vnam ad Richelium Cardinalem, de rebus ad Rupellam geſtis, luce non indignam, quas licet edere Amicis eius doctiſſimis viſum non eſt, attamen ex his perſpici poteſt, voluiſſe eum & potuiſſe de lingua noſtra

bene mereri, niſi id propoſitum certis de cauſis mutaſſet. Quid reliquas eius animi & corporis dotes commemorem? Non enim lyricis tantum verſibus fingendis feliciſſimus fuit, ſed & ipſius lyræ vel potius citharæ pulſandæ peritus adeo, vt nec doctiſſimis in ea arte Magiſtris cederet. Denique nulla ars quæ liberali homine digna eſſet, ei defuiſſe videtur. Picturæ etiam & Sculpturæ ſciens fuit, non vt pingeret, aut ſculperet, ſed vt earum artium opera cognoſceret, in quibus videndis tam ſubtile ingenium, tam eruditos oculos habuit, vt nihil eum in eo genere lateret. Staturâ fuit procerâ, ore paulo pleniore, optimo corporis habitu, eâ formâ, quæ dignitatem cum quadam grauitate coniunctam præ ſe ferret. Morum tanta ſuauitas inerat, ea in congreſſibus vrbanitas, vt omnes eius conſuetudine mirum in modum delectarentur. Nec enim eorum rationem probabat, qui quoniam ſanos Helicone excludit Democritus, corporis cultum negligunt, non vngues, non barbam ponere curant, obſoletis veſtibus induuntur, eoque ritu abſurdo famam ingenij non vulgaris captant. Contrà Madelenetus quàm in ſcriptis elegans, tam in veſtitu & in omni vita nitidus & concinnus fuit: nihilque adeò cauit, quàm ne nimis Poeta videretur. Nec verò magis ingenii cultu aut vitæ elegantiâ, quàm innocentiâ & ſanctitate inſignis fuit: cuius ſanctitatis non mediocre illud argumentum eſt, quòd nulla in eius carminibus vel minima amoris ſcintillula exſtat, nullum libidinis veſtigium apparet, vt potiori iure quàm Virgilius, Parthenias dici mereatur. Quod ſi dum iuuenis eſſet, aliquem ætati ludum conceſſit, (quod tamen haud certò affirmari poteſt) certè tantam in ea re moderationem attu-

lit, tam in reliqua vita abſtinens fuit, vt cùm cælebs ſemper vixiſſet, vel ſeueriſſimis cenſoribus ſuum cælibatum probare poſſet. Ac nec Baccho (quamquam eum impenſiùs quàm amorem coluit) ita operatus eſt, vt quicquam homine graui & compoſito indignum admitteret. Meritò igitur tantis eius virtutibus nullius non Magnatis fores patuerunt: quibus aperiendis illi Philoſopho qui inde θυρεπανοίκτης dictus eſt, haud quaquam cedebat. Quin & ad Ludouicum Regem XIV. quoties volebat, facilè admittebatur, qui earum quoque virtutum æquus æſtimator, priuilegia & annuam quingentorum aureorum penſionem ei ab ipſius Parente conceſſam confirmauerat. Cui penſioni & aliam Richelius ſeptingentorum addiderat, quâ, quamdiu ille vixit, potitus eſt. Horum exemplo Iulius Mazarinus annuo mille librarum æris munere ſuam in eum voluntatem teſtari voluit. Quid dicam de Ludouici Henrici Lomenij Briennæ Comitis, viri cùm magnæ in Aula dignitatis, tum inſignis eruditionis, ſingulari in eum ſtudio & beneuolentia? qui eum non modo viuum ornauit, ingenij eius & rerum defenſor acerrimus fuit, ſed & nunc defuncti memoriam ſic amplectitur, vt eam ſua commendatione ac ſcriptis eius recenſendis atque conſeruandis quàm maximè illuſtrem facere ſtudeat. Verùm ex claris viris qui ipſi cupierunt, nullius amicitia & rebus magis familiariter vſus eſt quàm Claudii Bullionis Lonchenii, cuius illuſtriſſimum Parentem celebrauerat verſibus, qui eum complures annos & tecto & opibus & omnibus rebus benigniſsimè fouit. Quocirca & paulò ante obitum cùm in Patriam, ſuis vt rebus proſpiceret, ſuaque Poëmata emendaret, proficiſci ſtatuiſſet, ſummum illum &

raræ fidei Amicum comitem habuit. Obiit autem Altiſsiodori anno M. DC LXI ad XII. Calend. Decemb. cùm per eam vrbem tranſeuntem Propinqui miro affectu detinuiſſent, ex duplici tertiana, quæ ſenilem animam vigeſimo primo poſtquam decubuerat, die, quadrageſimo poſtquam vrbe exceſſerat, ſeptuageſimo autem tertio aut quarto ætatis anno vinculis exoluit. Elatus eſt dignâ funeris impensâ, & ſepultus in Æde Virginis Deiparæ eiuſdem vrbis, curâ & pietate Ioannis Madeleneti ex fratre nepotis, qui eum & tecto exceperat, & officiis omnibus viuentem, vt debuit, proſecutus fuerat.

AD

ILLVSTRISSIMVM VIRVM

D. D.

LVDOVICVM HENRICVM

LOMENIVM

BRIENNÆ COMITEM,

REGI A CONSILIIS,

ACTIBVS ET EPISTOLIS.

Quod GABRIELIS MADELENETII diſperſa opera in vnum colligi curauerit, & inſigni elogio donarit.

ODE.

SIc te ſemper amet Pieris, & fauens
Reſpectet placido lumine Cynthius.
Magni qui teretes MADELENETII
Æterno numeros munere conſecras.
Nec longùm pateris, poſt fera funera
Tam chari capitis (qualis amabiles
Rapti magnanimus Virgilii modos

Auguſtus rapidis eripit ignibus)
Muſam errare vagis ludibrium notis
Mandatam foliis fortè volucribus.
Quæ mox vindice te ſtabit, & additis
In tutum ſolido corpore viribus
Durabit monimentum, inclyte LOMENI,
Phœbo ſi qua fides, ære perennius.
Doctus quam Tyberis potor, & accola,
Romanæque iocos, & veneres lyra
Quæ gens cumque colit, nil popularibus
Cantantem numeris, cunctaque Principi
Flacco quippe parem, tollet in æthera.

CAROLVS DV PERIER.

Digitized by Google

SVMMA PRIVILEGII
Regis Chriſtianiſſimi.

CAVTVM eſt auctoritate Regis, ne quis in regno ſuo, aliiſve locis ſuæ ditioni ſubiectis, intra decem annos proximos, librum qui ſic inſcribitur: *Gabrielis Madelenetti Carminum libellus*, abſque Claudii Cramoiſy permiſſu imprimat, aut diuendat, a die publicationis horum exemplarium: qui ſecus fecerit, mulcta indicta, prout amplius in diplomate regio continetur, coercebitur. Datum Pariſiis die 8. Iunii 1662. Sic ſignatum, De mandato Regis,

MOVSLIER.

GABRIELIS MADELENETI CARMINVM LIBELLVS.

Ad illuſtriſſ. ampliſſimumque virum

PETRVM SEGVIERIVM FRANCIÆ CANCELLARIVM.

ODE.

ABrumpe ſegnes Calliope moras,
Æqui tenacis mox Seguierij
Per facta, per laudes itura,
Et patriæ decora alta famæ.

Nunc erudito, nunc habili iuuat
Dudum tacentem pectine barbiton
Pulſare, Virtutique lectos
Eximiæ properare honores.

Non ſumptuoſo cui famulum grege
Viſenda Signis atria perſtrepunt;
Gemmaque fulgentes & auro
Delicias, domus alta condit:

Non cui pauentem ſummouet aulicus
Turbam ſatelles, dum Luparam frequens
Contendit, & longa clientum
Conſpicuus vehitur caterua:

Non liliato qui ſolio grauis
Summi reſedit Conſilij Arbiter,
Legumque cuſtos, & ſeueræ
Præcipuus Themidis Sacerdos:

Hunc, o Virorum maxime, protinus
Dignum putarim quem lyra concinat;
Ni mentis ad præclara natæ
Dotibus eniteat canendis.

Nempe immerentes haud ſemel edito
Fortuna præceps conſtituit gradu;
Parteſque peiorum ſequuta,
Prætulit accipitres columbis.

At tu Parentis gnauiter optimi
Magnis inhærens paſſibus, omnium
In te ora conuertis, paternæ
In ſolidum probitatis hæres.

Quin & receptum ſideribus Caput,
Si quando amico lumine recreat
Terras iacentes, gaudet a te
Vt meritis potiore vinci.

Nec qui Togato, fallere neſcius
Fallique, tantus præfuit Ordini,
Ceſſiſſe felix erubeſcat
Egregio Patruus Nepoti.

Vtque id fateri te, tuus & pudor,
Et mos repugnent, qua tamen impetum,
Famæque diſcurſum vagantis
Arte queas volucrem morari?

Sic lætus almo nectare, Gallici
Henricus, heu flos, gloria & Imperi,
Præſentis audit Ludouici
Nobiliora ſuis trophæa.

Sic Prole felix Herculea Pater,
Armandum Olympo ſuſpicit inclytis
Belliquè, Paciſque eminentem
Artibus, & Pelago tremendum.

Non illa fati eſt vltima pars tui,
Diuis propinquo quod Gener obtigit
Affinis, auguſtoque dignam
Stemmate, Progeniem daturus.

Huic rite caſtis ſub Penetralibus
Nutrita Sponſo Nympha adoleuerat,
Quam mille votis expetitam,
Mille Procis, meruiſſe pulchrum eſt.

Sed me Tuorum quo rapit inſitus,
Flectique habenis impatiens amor?
Dum læta florenti viciſſim
Omina Coniugio precatus,

Tantiſper erro propoſiti immemor;
Te noſtra claris ingenio Viris
Certam ſalutem, ſpem, decuſque,
Et colat, & memoret Camœna.

Seu te ſecundis nixa volubili
Impellet auris Diua pedes globo;
Alterna ſeu votis reflabit,
Non animum quatiat, labantis

Mundi ruinas intrepido pati
More inſtitutum; fluctibus obuia
Rupes vt inuerſo furentes
Deſpicit oceano procellas:

Aut qualis ingens conſtitit ardua
Ceruice Pinus, quam Iouis impotens
Non ira, certanteſque poſſint
Turbinibus ſinuare venti.

Tu bracteata ſollicitus comas
Phœbo merentum cingere laurea,
Te Sacra Muſarum renident
Auſpice, te tribuente Colles

Frondent amœnis ſaltibus, & ſuos
Vates obumbrant; te rutilas vehit
Præbente arenas Hippocrene,
Auriferoſque imitatur amnes.

Te priſca Virtus, te niueo Fides
Gaudens amictu, Iuraque & Æquitas,
Cultuſque Honeſti, Veritaſque,
Et Pudor, incolumi vigebunt.

Sed longiori carmine, publicas
Res ordinantem, totque negotiis,
Tantiſque diſtentum morari
Deſine Calliope iocoſa,

Quid Belga tentet mobilis vnice
Secura, noſter quid Batauus paret,
Verſis in antiquum, prementem
Aſperius, Dominum lacertis.

Necnon auito quid profugus Lare
Dux moliatur, præſidio hoſpitis
Fretus, quid infauſtis Iberus,
Quid Socij meditentur armis.

Hæc dum volutas pectore, dum tuis
Heroa curis Richelium iuuas,
Nos campus, & ripæ virentes,
Aoniæque tenent Sorores.

Quod ſi qua noſtris cantibus eſt fides,
Si Numen afflat, Sequanicum breui
Litus reuiſetis, peroſæ
Auſtriacas Aquilæ cohortes.

Promiſſa fatis iamque aderit dies,
Orbis ſubactus cum tibi crediti
Ceras adorabit Sigilli,
Principis effigie verendas.

AD EMINENTISSIMVM
CARDINALEM
DVCEM
RICHELEIVM.

ODE.

ORBIS Heroas domiti triumphis
Inclytos, audax memorare Clio,
Nunc mihi totos Heliconis alti
Pande receſſus.

Dic modos ſuaues, quibus eruditas
Applicet grandis RICHELEIVS aures:
Dic & acceptos pueris Deorum
Barbite cantus.

At quis imbelli cythara, fugatas
Hoſtium paſſim memoret cohortes?
Quis ſolo æquatas fidibus iocoſis
Concinat arces?

Hæc ament quamuis grauiore plectro
Facta ſacrari, tamen ire certum eſt,
Qua viam pollens numeris, & arcu
Monſtrat Apollo.

Gallicæ cuſtos, columenque Gentis,
Et rei clarum decus, in perennes
Ergo te faſtos referat canoro
Pectine Muſa.

Quid prius dicat? patriiſne fœtum
Dotibus pectus? venereſne linguæ
Melleæ: an dignum Imperio ſerenæ
Frontis honorem?

An parem Sceptris animum, arduiſque
Vnice rebus facilem gerendis?
Seu placet belli, ſociaſve pacis
Dicere leges.

Viuidi poſthoc aciem loquatur
Ingeni, cœcas procul intuentis
Hoſtium fraudes, poſitoſque acuto
Lumine caſſes.

Mentis arcanos tibi dicat vni
Principem ſenſus aperire, teque
Iactet huic fidum grauibus leuare
Pectora curis.

Tot tibi exhauſtos per acerba caſus,
Ac tot inſomnes ſtudio quietis
Publicæ noctes, celereſque narret
Vertice canos.

Senſit hæc Diuum monitu Sacerdos,
Cui triplex ardet capiti Corona,
Cum tibi inſignes humeros Latino
Murice fecit.

Flammeum vicit radiantis oſtri
Clara geſtorum ſeries nitorem,
Spemque Romani Patris occupaſti, &
Vota Senatus.

Nam per inſanos Procerum tumultus,
Perque ciuiles medius procellas,
Tu laboranti Patriæ benigni
Sideris inſtar

Dux bone affulges; micat alba nautis
Qualis illuni Cynoſura nocte:
Iamque ſorbendas auidis carinas
Eripit vndis.

Ab ſacris orſus, properas nefandæ
Impios cœtus abolere Sectæ,
Quaſque deiecit maleſuadus error,
Erigis aras.

Vidimus terra, pelagoque fuſos
Nauibus fortes, & equis Britannos,
Rapta queis noſtri ſpolia alta pendent
Fornice Templi.

Vidimus longa, ſtupeant Nepotes,
Æquoris Regem domitum catena:
Et ſuperiectas ſubiiſſe victo
Gurgite moles.

Auſa tot Regum violare Faſces
Vrbs adhuc ſtaret, tua ni duello
Fulminans, ſtrauiſſet humi rebellis
Dextera muros.

Audiit vaſtæ ſonitum ruinæ
Italum campis equitans Iberus,
Qua ſuum largo Phaethonta lugent
Imbre Sorores.

Te per abruptos ſcopulos euntem,
Fortium delecta manus virorum
Ardet, exultatque ſequi, metitque
Obuia ferro.

Impiger canas ſuperauit Alpes,
Et viam Gallus ſibi fecit enſe;
Nulla victrices potuere turmas
Clauſtra morari.

Non gelu deformis hyems inerti
Caſtra tardauit, reſideſve muris
Abdidit, quanquam Ducibus recepto
More, cateruas.

Quid Padi ripis memorem coactas
Cedere Hiſpanas acies? auitis
Redditam quid te Imperiis, Ducique
Mantua Carlo?

Tum Pater flaua Tiberinus vnda
Extulit lætum caput, & ſuperbæ
Gentis inuiſos tibi, Roma, cœpit
Temnere faſtus.

Scilicet regnata diu Capeti
Poſteris, heu Parthenope relictos
Mœret, ac duris tibi læta tendit
Brachia vinclis.

Quique victorem ſine fraude Gallum
Nouit Inſuber toties, iniqui
Iuſſa faſtidit Domini, palamque
Lilia captat.

Nempe Regali ſolio decora
Allicit Virtus populos ſequaces,
Et triumphatas ſine clade Sceptris
Adiicit vrbes.

Quid quod euentus tibi rite cœptis
Defuit nunquam? pudet ire contra
Namque Fortunam, & Superis probatas
Linquere partes.

Qui rebellantes pauor occuparit
Nancium teſtis, patriis & exul
Sedibus, necnon aliena Princeps
Arma ſequutus.

Atra ceu quando intonuit ſonora
Nube tempeſtas, fugiunt relictis
Paſcuis armenta, vagoque palans
Cum grege paſtor:

Haud ſecus nimbos equitum ruentes
Lotharus, proh! quam tibi Ductor impar,
Fugit, æriſque igniuomi daturas
Funera glandes.

Arx erat, viuo ſolidata ſaxo,
Vndique acciſis aditu maligno
Rupibus, celſaſque petens minaci
Vertice nubes.

Hanc ſibi extinctæ prope Dux ſalutis,
Et fugæ portum ratus, obſideri
Protinus Gallo doluit tremendas
Robore cautes.

Regis inuicti auſpiciis, tuoque
Militans ductu, ſitienſque laudis
Bellicæ Pubes, in aperta geſtit
Ire pericla.

Nec mora, impacto quatefacta moles
Diſſilit ferro, penituſque cæſæ
Saxei montis patuere multa
Labe medullæ:

Mox vbi ingeſtus ſilici cauatæ
Fomes, admotam rapuit fauillam,
Concidit vaſto ſolidus repente
Agger hiatu:

Qualis horrendo fremitu dehiſcens
Terra, bacchantes vteri cauernis
Parturit ventos, trepidoque vertit
Oppida motu.

Per ſupinatas animoſa cautes,
Dum parum vitæ metuit Iuuentus,
Emicant ſcalis, manibuſque aduncis
Mœnia prenſant.

Maſculas vires, animique robur,
Impetu fidens male pertinaci
Hoſtis expauit, poſitiſque Regi
Paruit armis.

Dedita bellax trepidauit arce
Rhenus, & cultor Vogeſi trophæis
Additus, noſtri verituſque Treuir
Nominis vmbram.

Quaque pugnaces gelida ſub Arcto
Durat immitis Boreas alumnos,
Celtici per te metus inualeſcit,
Famaque Sceptri.

Huic & inuictum genus ante bello
Gotthus apparet, Tanaiſque proles
Horrida, & Dacus, Scythicæque toruus
Arbiter oræ.

Palpitat corde, & genibus labaſcit
Auſtrius, nempe exitium ſibique,
Et ſuis præſens, inimica ſentit
Arma minari:

Scit viris, ſcit quantus equis paretur
Sudor, accitos vbi Rex in hoſtem
Contrahit Regni Proceres, Ducumque
Agmina cogit.

Heu quis aduerſas acies iniuit
Torpor? vt ſparſit fuga! prodeuntes
Tot ſimul campis fera cum mouerent
Prælia Galli.

Non ita in fœtus ouium tenellos
Sæuit impaſtæ rabies leænæ:
Aut procul viſo lepori, Tonantis
Armiger inſtat:

Lectus vt denſas ruit in phalanges
Gallicæ flos militiæ, retroque
Contudit verſos, ſpoliiſque lætus
Iuit opimis.

Omnibus ſed me potior triumphis
Admonet GASTO, Patriæ, ſibique
Redditus, dum te præeunte fallit
Hoſpitis artes.

Ciuibus, Fratri, Dominoque raptum
Per ſcelus Fratrem, tibi res gerenti
Feſta gratatur reducem, fremitque
Plauſibus Aula.

Hic dies chari Ducis impetrato
Iure ſolennis reditu, nitentes
Purius ſoles, retulitque apertis
Otia portis.

Pallet inſtantes capiti ruinas
Indici magnus populator auri;
Et reformidat duplicata belli
Fulmina Fratres.

Sic tuis Regni ſtabilita curis
Vſque maieſtas ſtetit, & ruerunt
Æmulæ vires, iacuitque ſectis
Faucibus Hydra,

Quam nec armatæ domuere quondam
Principum leges, potuitve magni
Sternere Henrici moritura nullo
Tempore Virtus.

Cætera æternæ monumenta famæ
Quæ lyra æquarit? Fora te, plateæque,
Et nouo clarant decorata Diuum
Limina ſaxo.

Quos tibi laudum titulos refectum
Arrogat ſacræ Sophiæ Lyceum?
Quo pias Sorbona magiſtra Veri
Detinet aures.

Hinc ſibi reſponſa petit verendi
Numinis cultu ſuper, abditiſque
Rebus; hinc leges docilis ſacrorum
Turba reportat.

Vix ego te tranſierim, nitenti
Ædium cultu, paribuſque cælo
Imminens tectis, Richelæa, tanto
Auſpice felix.

Illa naſcentis mihi præter omnes
Oppidi riſit ſpecies; amœnam
Ductilis vallem ſecat hinc perenni
Flumine Riuus;

Explicat denſas vetus inde frondes
Silua, non mordax ferit hanc bipennis,
Aut valent torrentis agros inire
Spicula Phœbi.

Stemma non mendax generis vetuſti
Aſſidet iuxta Domus, & decoræ
Obſtupeſcentes oculos moratur
Ordine molis.

Has tui quondam Proaui, Deorum
Sanguis, antiquas poſuere ſedes;
Et ſua deinceps tenuere digni
Stirpe nepotes.

Iam tibi nil non graue molienti
Porticus amplas ſpatioſa debent
Atria, oſtentantque ſuperba longe
Culmina Turres.

Vt iuuat magnas animas, ſuique
Seculi quondam decora, hæc adepto
Fortiter geſtis propiora Cælo
Tecta tueri!

Arte molliti lapides, & æra
Hic ſuis ſpirant animata Signis;
Fallor? an pictæ tabulis mouentur
Sponte figuræ?

Tot viis auctam neque te ſilebo
Vrbium Regina, Caputque Gentis,
Et reſurgentes operoſiore
Aggere muros.

Æſtuat denſo fremitu per amplos
Ciuium proles numeroſa vicos;
Et nouo ritu poſitas renarrat
Aduena Portas.

Quin vbi turpes iacuere tetro
Halitu, cæloque graui lacunæ;
Te ſalutares medicante præbet
Iupiter auras.

Strauit obſcœnas adeo mephites
Sequana, & iuſſo refluens canali
Latius regnat, dominæque circun-
fnditur vrbi.

Sic & Alcides fera monſtra natus
Perdere, Augiæ ſtabulum fluentis
Lauit Alphei, meruitque Patris
Ducere nectar.

Interim vellens mihi dexter aurem
Cynthius, mitte hæc leuiora, dixit,
Quem lyra tendis celebrare, lectos
Poſcit honores:

Numini morem gerere inſtituta
Dulcis o Pimplæa gradum reflecte;
Quoque cœpiſti eximias tenore
Deſine laudes.

Seruat ARMANDI, metuitque nutus
Omnis Europe: tibi belluoſi
Militant ponti vada, ſeruiuntque
Flatibus Euri.

Flebit æternis lacrymis Ibera
Claſſis amiſſum decus, & receptas
Inſulas noſtris, vbi ſalſa findunt
Æquora terras.

Adde quod noſtris ratibus per altum
Nauta ſecurus volitat; tuoque
Munere extremis Patriam reuiſit
Diues ab Indis.

Quin ſuus per te nitor obſoletis
Artibus tandem redit, & Camœnis;
Nec premit doctas inhonora vatum
Laurea frontes.

Quid quaterdenos referam Sodales,
Gallici clarum eloquij Tribunal,
Et reflorentes per acuta Martis
Claſſica Muſas?

At graui mentem furiatus œſtro
Quem tremit Bætis, cupiduſque liuor
Macerat, noſtro ſcelerata figit
Limite Caſtra.

Per nefas audax ruit omne miles,
Sacra prædatur, pueroſque fari
Neſcios mactans, ſobolem parentum
Cæde volutat.

Territus potor Somonæ frementes
Accolas turbat; capit arma princeps
Ciuitas: at tu Patriæ timores
Diſcutis vnus;

Nam tuis cedens inimicus atrox
Machinis, rurſus didicit cruento
Noſtra quid Martis, duce te, valerent
Agmina ludo.

Belgicos, ira ſtimulante, fines
Inuicem Gallus populatur acer:
Iamque fatali Auſtriacis potitus
Vrbe triumphat.

Regis auguſtum Diadema poſthac
Sabis aſſerta veneretur vnda;
Pareat deinceps Domino reuictus
Belga priori.

Nec diu Hiſpanas metuet ſecures
Atrebas, noſter propere futurus,
Martia audentes ſimul increpabit
Buccina Francos.

Quæque Pompei geris alta nomen
Ciuitas, quondam ſapies, dabuntque
Hoſtici, pennas quatiente Gallo,
Terga leones:

Oderit ſæuæ iuga ſeruitutis
Cantaber lenis tolerare noſtra:
Nec feret longum ambiguos amores
Nympha Pyrene.

Quas virum ſtrages dedit Occitanæ
Gens plagæ cultrix? celerare crudum
Auſa certamen, ſubitaſque præceps
Carpere lauros.

Compede hoſtili cito liberata
Leucas, infectum mare non ſuorum
Cædibus riſit, ſanieque fœdum
Litus Ibera.

Prædicas Regi facinus, Ducemque
Militis functum vice: militari
Auctus hinc ſceptro, decoris paterni
Prodigus emptor.

Nempe, te rerum moderante habenas
Rege ſub tanto, bene facta merces
Non gradu lento ſequitur, manetque
Pœna ſceleſtos.

Te manu, te conſilio iuuante
Principem, iam nunc dabitur videre
Liliis miſtas Aquilas, dolente
Cæſare vinci.

Penſa nec duræ peragent Sorores,
Antequam voti potiare ſumma:
Noſque terrarum dominos vterque
Sentiat Axis.

Vt diu Regi aſſideas fidelis
Suaſor, & pulchri ſocius laboris,
Cereos flecti precibus fatigat
Patria Diuos:

Pronus vt cæli fauor inſtitutos
Proſperet curſus, laterique ſemper
Hæreat Fas, & Decor, & coruſcis
Gloria pennis.

Vrbibus, campis, facilem miniſtret
Vberi victum gremio beata
Fauſtitas: Bacchum, Cereremque tellus
Aurea fundat:

Non perhorreſcat nemorum latentes
Auiis vltra inſidias viator:
Et colat tutus boue nota pingui
Rura colonus.

Te ſenes balbi, teneræque lectis
Virgines miſtæ iuuenum choreis;
Te nurus, matreſque, virique certent
Tollere ad aſtra;

Publicæ ARMANDVM referant ſalutis
Vindicem, quo iura, Pudorque ſimplex,
Quo tenax recti Pietas, Fideſque
Soſpite regnent.

Te regat late populos ſecundo
Magnus in plures LODOICVS annos:
Sera te parto meritis Olympo
Fata reponant.

Sic tuus dulci procul Vrbe vates
Inclytum bellique, domique factis
Nomen ARMANDI patrias docebat
Reddere ſiluas:

Plura dicturus, mea ſi iuuabunt,
Et lyræ ſolers tibi Muſa cordi eſt,
Quæ fatigatam recreet iocoſo
Carmine mentem.

EQVVS LVDOVICI XIII.

Qui Lutetiæ in Area Regia viſitur.

TALIS in aduerſos ruit imperterritus hoſtes,
Loricam ſi quando humeris, capitique comantem
Induerit galeam, laterique aptauerit enſem
Fulmineum LODOVIX: ſic ora oculoſque gerentem
Bellator ſonipes media in certamina mittit
Tela per & flammas, non ocyor agmina Mauors
Cogere, non campis acies educere apertis;
Sæpius aut fuſas vidit dare terga phalanges:
Præruptis caſtella iugis ſeu claudere vallo
Profuit; edomitaſque, Italis trepidantibus, Alpes,
Et quæcunque alacri perrumpere milite clauſtra:
Siue opus incinctos hoſtili indagine ciues
Tutari, & pauidas formidine ſoluere matres,
Protinus ac noſtris inimica e finibus arma
Pellere, ſuaſit amor Patriæ, laudumque cupido.
Senſit Iber, ſenſere Aquilæ, quid viuida bello
Dextera, quid valeant excitæ in prælia vires
Magnanimi ductoris, ouat quo Martia pubes
Francigenum, ſpondetque nouos ſine cæde triumphos.
Illum etiam, immani dum claſſe, viriſque Britann·

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Auxilia obſeſſis properat; terraque marique
Bellantem expauit; mediiſque ambuſtus in vndis
Debita litoribus noſtris ludibria ſoluit;
Et puduit laceras Tameſin rediiſſe carinas.
Tot capitum ſic illa ferax tandem occidit Hydra:
Sedati Procerum motus, animique rebelles;
Alta quies populis parta, æternumque reſedit
Factio, Principibus quæ reſponſare tot annos
Auſa ſuis, ipſas rerum tentabat habenas.
Tum paſſim rediit longo poſtliminie Diuum
Religio; nituere prius ſqualentia fœdo
Templa ſitu, cultæque aræ; extortique profanis
Sacrorum reditus: nec iam impius auferet error.
Mox verſæ ad Socios curæ, quos dura premebant
Seruitia; Hiſpani calcata ſuperbia faſtus,
Excuſſum ceruice iugum: porrectaque longe
Regnorum ſpatia, & Francis ſua reddita ſceptris
Maieſtas, nomenque, & priſcæ gloria famæ.
Conſiliis, ARMANDE, tuis, & pectore fretus
Intrepido, hæc geſſit, quo res nunc præſide floret
Gallica, te fidum expertus, ſacrique tenacem
Arcani; quem non æſtus, non frigora brumæ,
Corruptæ non imbre viæ, non cana pruinis
Æquora camporum, non exundantia ripis
Flumina, non montes, non inuia ſaxa morentur
Ire citum quo iuſſa vocant: bellique domique
Egregium, & lætæ per aperta pericula frontis.
Hinc comitem ſibi te aſſiduum, ſociumque laborum
Aſciuit, primoſque a ſe conceſſit honores,
Et dedit imperij partes implere ſecundas.
Proſpera virtutem euectam fortuna ſequuta eſt,
Inque dies, duce te, magis aurea lilia creſcunt,
Lilia cognati non vltima cura Tonantis.
Claraque vt extarent delati a Principe ſummi

Muneris indicia, & gratæ veſtigia mentis:
Huic viſum eſt ſacrare perennem ex ære Coloſſum,
Conſpicuaque vrbis dominæ regione locare;
Qua patet auguſto quæ nomine dicta ſuperbit
Area; tectorum ſeries pulcherrima ſurgit
Hanc circum, tollitque pari ſe vertice ad auras.
In mare labentes voluet dum Sequana fluctus,
Attolletque polo Regina Lutetia turres;
Herois placuit, ſubſtrato marmore, grandem
Stare hic effigiem, venerandaque ciuibus ora:
Atque hæc æternis mandari carmina ſaxis.
Hac poſuit Regique ſuo, Patriæque Parenti
Richelius ductis ſpirantia vultibus æra;
Tertius a decimo Lodovix *quot victor aceruos*
Strauerit, attonitos quondam monitura nepotes.

AMPHITRITE RVELLIANA.

NEPTVNI thalamos viſum eſt, atque humida regna
Deſerere; & caſtas poſita ſalſedine lymphas,
Et varios iſtuc laticum perducere fontes:
Vndique Richelio noſtris famulantibus vndis.
Hinc rauco late reſonant loca murmure læta:
Hinc trepidant, lenique ruunt per ſaxa fragore,
Subiectoſque gradus, per & interualla fugaces
Subſiliunt riui, iuſſiſque ambagibus hortos,
Et ſacrum nemus exhilarant. hic Gallica Tempe,
Deliciæ hic Ducis egregij, ſeu pectora curis
Feſſa leuat, ſeu bella animo, paceſque volutat,
Principis auſpiciis, & amico numine tutus.
Hunc ſero terris cunctantia fata, marique
Inuideant Heroa precor, cæloque reponant.

AD

AD

ILLVSTRISSIMVM VIRVM

CLAVDIVM BVLLIONEM

GALLIARVM ÆRARII

PRÆFECTVM.

ODE.

QVALE vas ſummo tenus ore plenum
Fontis infuſo vitrei liquore;
Non maris vaſti nimium profundis
Inuidet vndis:

Noſtra te talem veneratur ætas
Ante quæſitis opibus beatum,
Quam reluctanti tibi crederetur
Regia Gaza.

Non enim ſomnos adimit cupido
Cæca maiorum, ſtudiumue lucri
Turpis, inſano miſerum fatigat
Pectus amore.

Digna res priſci genio Catonis;
Plura poſcentem cohibere frænis
Spiritum, & grandes ſibi temperare
Inter aceruos.

Digitized by Google

Multa communis tibi cura cenſus,
Parca priuati : ſine fraude partis
Splendide diues tibi , ſi redundet
Principis arca.

Tot licet campis acies , marique
Comprimant auſus ſtolidos Iberi,
Stent virum quamuis numero carentûm
Robora in armis :

Publici prudens moderator æris
Rite cauiſti ſua ne deeſſet
Militi merces, facilisque rerum
Copia caſtris.

Quem virum Princeps animoſiorem
Rebus agnouit trepidis ? magiſque
Tempore expertus dubio fidelem
Altique ſilenti ?

Cui magis cultum dominæ togato
Numen Aſtrææ ? rata quis clienti
Iura, quis ſonti potior ſequaces
Dicere pœnas ?

Hinc & HENRICVS, titulis Auorum
Maior, allegit ſibi te miniſtrum,
Pacis alternos docilemque belli
Ferre labores.

O recurrentes vtinam per annos
Te diu ſeruent Domino, tuiſque;
Dentque florentem placida quiete
Fata ſenectam.

Vſque dum curis grauibus ſolutum
Exprimant Nati meritis Parentem,
Et colat magni genitoris artes
Turba Nepotum.

Emori prorſus lyra te vetabit
Noſtra, quæ dulces modulata cantus
Audet Heroum tenui ſonare
Carmine laudes.

Cana dicentur pietas fideſque
Aureo per te reduces ab æuo;
Et peregrino decorata paſſim
Marmore templa:

Saxeas moles, domitoque nuper
Sequana extantem referet Coloſſum,
Hic vbi viuo ſtupet ære ductos
Aduena vultus.

Quin & herbarum noua, te ſecundo,
Gramina, & ſuccos loquar efficaces,
Qua ſuburbani medicis vireſcunt
Stirpibus horti.

Nempe victuris nihil Orbe toto
Maius eſt chartis, neque ſi tacebunt
Vlla virtuti ſupereſſe poſſit
Fama ſepultæ.

Qui putas noſtri decus, & futuri
Seculi exemplum RICHELIEVS atram
Edomet ſortem, niſi amica, cælo
Muſa bearit?

Nec tibi regum, LODOICE, princeps
Vita poſt mutos cineres redibit,
Aut triumphatus, ſine Vate, quicquam
Proderit Orbis.

Cuncta fatalis metet hora; ſacros
Ingeni fœtus ſeries dierum
Nulla delebit, Iouis aut proterui
Subruet ira.

Te ſuis ergo facilem Camœnis
Sentiant dexter quibus eſt Apollo,
Queis & ARMANDVS fauet erudita
Commodus aure:

Huic vides Pindi chorus vt perennem
Flore concinnet vario coronam;
Sic ſui fama fruitur, caputque
Inſerit aſtris.

AD EMINENTISSIMVM

CARDINALEM DVCEM RICHELEIVM.

Redituros Atrebates ad priores Dominos triennio ante a Poeta prædictum quam res geſta ſit.

*

TERTIA maturis fluxit iam meſſibus æſtas,
Dicta mihi lyricis cum tua facta modis;
Parua quidem immenſum, fateor, dare vela per æquor
Auſus, & exili parua referre ſono.
Non tamen illepidum viſum eſt tibi munus amicæ
Melpomenes; fati conſcia & illa fuit,
Belgica mox Gallus circum fremet oppida miles,
Quin Atrebas, dixit, te duce noſter erit.
Quam vere? belli euentus docuere ſecundi, Videatur pag. 18. od. ad emin. Cardinal. Richel.
Atque recens capta mœſtior vrbe Tagus.
Summe Ducum, prædicta mihi, nec vana canenti
Quod peragis, Vates monſtror vbique tuus.
Te, tuus, vnum oro, per tot geminata trophæa,
Per feſtas populi plauſibus vſque vias,

Per diuina precor venturæ carmina ſortis,
  Per quod non mendax muſa dicauit opus;
Sacrorum e reditu capiat ſacer annua Vates,
  Cui thalamus cœlebs, nec niſi caſta placent.

AD
ILLVSTRISSIMVM VIRVM
CLAVDIVM
BVTHILLERIVM
SVMMVM
ÆRARII GALLICI
PRÆFECTVM.

ODE.

O Quæ Pieridum læta virentibus
Antris, Caſtalio fonte poetica
Fundis mella, nouos, Melpomene, meo
  Dic BVTHILLERIO modos,

Qui frontem grauibus ſollicitam diu
Curis exhilarent, & fide Romula
Paulum detineant, feſſaque recreent
  Rebus pectora publicis.

Quid primum referes aurea mollibus
Teſtudo numeris? cunctus enim mihi
Virtutum chorus eſt obuius, inclytum
Dicturo meritis virum:

Hinc priſci probitas æmula ſeculi,
Hinc recti ſtudium, & polliciti tenax,
Arcanique fides, tergeminæ ſibi
Poſcunt laudis adoreas.

At quam Regis amans, quam Patriæ, docet
Tranſacta obſequiis longa fidelibus
Annorum ſeries; geſtaque proſperis
Regni munia Faſcibus.

Quid maiora loquar? quid dubiis parem,
Ac lætis animum? & gaudia ſordidi
Impermiſſa lucri ſpernere nobilem, &
Lamnas diuitis Indiæ?

Teſtis fama mihi, teſtis ab optimo
Gazæ ſumma tibi credita Principe:
Immuni ſceleris quatenus hæc ſacra
Tractari decuit manu.

Quod ſplendet titulis ſtemmate nobili
Per tot ductus Auos ordo propaginis,
Non ſortis dubiæ muneris id fuit:
Virtus vna ſed extulit

Authorem generis non humilem tui,
Quem, dum iura darent Armoricis Duces,
Clarauit, triplici ſub Domino, ſacri
Princeps cura cubiculi.

Magnas inter opes quis moderatius
Te degit? neque enim clarus honoribus
Infra te poſitos deſpicis, arduum
Tollens plus nimio caput.

Moroſi aſperitas nulla ſupercili
Acceſſu prohibet: blandaque comitas,
Et fandi ſolidis copia lucibus
Quemuis alloquio beat.

Securus tua nunc tecta petit cliens,
Nec, quo more alias, ianua ferreos
Poſtes ſemper amat, toruus & inuio
Cuſtos limine ſummouet:

Longæ nulla moræ tædia ſupplicem
Turbam conficiunt, votaque ciuium
Optatos propere ducis ad exitus:
Qua fas, & Dominus ſinunt.

De te plura aueam dicere, ni tuus
Laudari metuens id renuat pudor:
At quis progeniem tam ſimilem tui
Non voce & cithara canat?

Quis Natum patriis dotibus, & ſuis
Pollentem ſileat? diuitias, decus,
Mores, ingenium, non ſine pectore
Large cui Deus obtulit,

Non hunc deliciæ, & mollis inertia,
Non inſanus amor, non male prodiga
Fregit luxuries: at pia Numinis
Formido ſuperi iuuat.

His fortuna domus præſidiis ſtetit:
Hinc gentis varios infula vertices
It circum, hinc ſobolis pignora, quæ tuus
Sanguis progenuit LEO.

O quas lætitiæ paruus Auo nepos
Maturat ſegetes! quantaque gloriæ
Incrementa ſuis mox dabit optimæ
ARMANDVS iuuenis ſpei!

Naſcenti Genius riſit, & impares
Affudit placido lumine Gratias,
Quæ certatim oculos prætereuntium
Dulci pelliciunt mora.

Magni concilio ſic Iouis intereſt
Latonæ gracilis filius, auream
Pulcher cæſariem, collaque lacteus,
Et ſura tereti nitens.

Quem non, ingenuus ſiderei decor
Vultus, illaqueet compede amabili?
Sed formæ breuis heu! floſculus interit
Annis præda volucribus:

At viuax animus, quem melioribus
Formandum ſtudiis egregius parens
Laudato artifici tradidit, & bonis
Totus nunc madet artibus:

Hunc ſecum genitor vix docilem viæ
Abduxit Ligerim præter, & vltimi
Trans ripas Rhodani, duret vt aulicæ
Iam nunc militiæ latus.

Gentes finitimæ diſcet Iberiæ,
Arceſque attonitas, fulminis in modum
Quas iuſto LODOVIX Marte potentior
Gallo milite diruit:

Deletas acies, captaque tot ducum
Iam callet digitis agmina, & aureæ
Prædæ pondera, quæ miſerat huc ſuis
Nequicquam auxilio Tagus.

Fortunate puer, cui datur his frui
Rerum primitiis, quemque ſuo potens
ARMANDVS vocitat nomine, quem ſuo
Hærentem lateri fouet.

Ni Parca obſtiterit, te mea concinet
Olim Muſa virum: tu mihi carminis
Iugem materiam ſufficies, Patrem,
Et factis referens Auum.

Et nos ſi qua manet poſteritas, tui
Nulla ætas veniet nominis immemor,
Diceris Latiæ dum Veneres lyræ
Pars orbis melior colet:

Sed iam, Diua ſatis: nam iubet ocyus
Cogi concilium ſanguine regio
Cretus BORBONIDES, qui Domini procul
Bellantis gerit hic vices;

Dum ponit populis iura volentibus,
Inuitoſque domat victor, & hoſtium
Campos funeribus ſternit, & arduæ
Pyrenes quatit oppida.

Huic ingens animi RICHELIVS comes,
Qui mortale ſupra cogitat, & ſapit:
Quo Rex incolumi ſoſpes, idoneus
Belli, pacis & Arbiter.

Quem dum cura coquit peruigil, & flagrans
Cæli temperies inſoliti grauat,
Morbus torret atrox: ſcilicet igneus
Venis exuperat vigor.

Indigno doluit Martius hoſpitis
Caſu Narbo ſui: ſed patientia
Herois, dolor & noxia vis hebet
Gliſcentis penitus mali:

Vero preſſa metu Gallia, ſqualidos
Impleuit lacrymis vberibus ſinus:
Quo mox imbre tumens Sequana, pontium
Moles, fræuaque diſiicit.

Non auerſa diu Numina publicæ
Molliuere preces, ſponteque brachio
Subſidit tumor, & reddita poſtmodum
Regni præſidio ſalus.

Hoc longum valeas ſoſpite, Patria,
Et ſis tuta precor: ſerius inuida
Hunc fata eripiant & Domino, & tibi,
Miſcendum ſuperis Ducem.

AD

ILLVSTRISSIMVM VIRVM

IOANNEM

BOCHARTIVM

SECRETIORIS CONSISTORII

ADSESSOREM,

ET SACRI ÆRARII PRÆFECTVM.

*

Hunc primum ingenij ſui fœtum eſſe teſtatur Poeta Ode ſequenti.

PRISCA licet priſcis vigeat virtutibus ætas,
  Nec detur noſtris moribus eſſe probum:
Tot tamen antiquata fides pietaſque per annos
  Auſpiciis redeunt, Numina priſca, tuis.
Ecquis enim proauum te Religionis amore
  Clarior antiqua, vel probitate fuit?
Quis Themidos coluit veteres conſtantius aras,
  Nec non auguſtæ iura verenda Togæ?
Scilicet hac decuit fama inuidioſa Monetæ,
  His decuit meritis Templa ſubire Deæ.
Nam velut incluſo tellus quæ fertilis auro eſt
  Vix parit arenti maſcula farra ſolo;
Sic vbi regali exundans opulentia luxu
  Affluit, integritas parcior eſſe ſolet.
Quo magis illa tuæ arguitur præſtantia mentis
  Quæ tibi commiſſas non tamen ambit opes.

Sacra fuit manibus credenda pecunia caſtis;
At tibi quis tales, ſobrius, eſſe neget?
Sublimis lucrique animus contemptor auari
Non potuit ſummam non meruiſſe fidem.
Non iam erepta dolet grati ſibi munera quiſquam
Principis, aut medio deteriora capit:
Non orbis ſubtracta videns ſolatia natis,
Bis luget cæſum, mater, ab hoſte virum:
Non queritur truncata ſibi ſtipendia miles,
Et ſua ſacrilegas damna beare domos;
Gaudet at intrepidum caput obiectare periclis,
Pulchraque legitimo vulnera Marte pati.
Nempe occluſa diu virtuti æraria pandis,
Nec finis hanc nudo laudis honore frui.
Hinc Procerum egregios auſus, & fortia bello
Facta, iuuat meritis nunc cumulare bonis.
Hinc per te ingenij referunt quoque præmia dotes,
Muneribuſque foues Pallada vtramque ſuis.
Quin etiam reduces tibi cultior Aula Camœnas
Debet, & appenſæ reddita plectra lyræ.
Hæc fidibus dudum tacuit viduata canoris,
Nunc celebrat laudes, garrula facta, tuas.
Hæc priuata tuis, hæc publica commoda curis
Aucta, renaſcenti proſperitate, canit.
Vtque triumphatos, duce te proſtrauerit hoſtes
Cinthius, & doctas monſtra peroſa Deas.
Nec ſilet Aoniis vt iniqua laboribus, æquo
Nupera barbaries carcere clauſa fremat.
Parnaſſique iugis vt per te abſiſtat egeſtas,
Priſtinus & lauro reſtituatur honos.
Denique Gorgonei vt ſterilis prius vnda Caballi
Hic fluat aurato nunc pretioſa ſinu.
Inclyta diuitibus valeant mihi litora conchis,
Et valeat rutili diues arena Tagi.

Caſtalios auido quiſquis bibet ore liquores,
Nec ſitis hunc ardens, nec premet arcta fames;
Sed penes hunc poſitis Fortuna morabitur alis,
Et deget placidos, te tribuente, dies.
Has tibi Muſarum verbis perſoluere grates
Me, licet emerita, iuſſit Apollo Chely.
Quamlibet exigui officium ne deſpice Vatis,
Et quæ nos colimus, tu quoque Sacra colis:
Nec te tantarum prohibeant molimina rerum
Nonnunquam paribus nectere verba modis.
Scilicet aſſiduo mens fracta labore fatiſcat,
Ni quandoque leuent otia molis onus;
Otia, queis dextro condatur Apolline carmen,
Et fluat ingenij vena beata tui.
At dare materiam ſcriptis quam ſcribere præſtat;
Quin potius maior laus ab vtroque foret.
Adde quod hæc pulchro ſibi fœdere iuncta cohærent,
Carmen amat quiſquis carmine digna facit.

VIRO ILLVSTRISSIMO

FRANCISCO SVBLETIO NVCERIO,

REGI CHRISTIANISSIMO

AB EPISTOLIS, ACTIBVS, ET MANDATIS,

Necnon principalium Ædificiorum Præfecto.

ODE.

*

DICENDVS memori tu quoque carmine
Noſtrorum potior gloria temporum
SVBLETI, & Patriæ præſidium tuæ,
Et Galli decus imperi.

Alternis numero luſimus impari
Te ſuadente modis, tu mihi carminis
Author præcipuus, noſtraque dum faues
Manat vena beatior.

Noſtros iam ſenior vidit Auunculus
Laudauitque elegos, ingenij rudis
Quamuis primitias, cum penes hunc ſacri
Ærari arbitrium foret.

Nec clarum piguit tot titulis virum,
Si quandoque ſequax turba faceſſeret
Curarum, Aonios ſcandere vertices,
Ludoſque addere ſeriis.

Illum auguſta diu curia principem
Et ſidus dominæ conſpicuum Togæ,
Heu! miſtum æthereis nunc facibus iubar
Ereptum gemuit ſibi.

At te quæ meritis officij memor
Teſtudo valeat, tollere honoribus
Cæleſtis ſtudium quem ſapientiæ,
Et veri pietas ſoror,

Iam nunc ſidereas euehit ad domos,
Virtutis rigidum nempe ſatellitem,
Cautum de teneris vnguibus, improbos
Faſtidire cupidines.

Aude Muſa tamen grande aliquid loqui,
Nec paruis pudeat te numeris lyræ
Ingentes animos claudere, & arduis
Mentem rebus idoneam.

Dic ſanis grauidum conſiliis caput,
Venturique ſagax pectus, & abdita
Solers ingenium quæque recludere,
Seris pande nepotibus.

Dic facunda virum, Pieri, bellicæ
Quo cuſtode rei, Mars didicit ferox
Legum fræna pati, & quo geminæ vigent
Artes Palladis auſpice.

Non ſolas iuuenum quas amor anxius
Curas agglomerat, miſtaque gaudia,
Aut condita iocis pocula Liberi,
Et feſtas populi dapes,

Non lenes choreas ſemper & horridos
Panas cum Satyris, & titubantium
Dementes ſtrepitus, raucaque iurgia
Aptari fidibus decet.

Quin plerumque Deos, atque Diis pares
Heroum pueros, claraque fortium
Dixit facta Ducum Romuleæ pater,
Et princeps lepidus lyræ.

Vt late tremulis quæ micat ignibus,
Pars mundi editior cuncta iacentium
Terrarum aſſiduis motibus ordinat:
Sic dum perpetuis tibi

Indefeſſa agitur vita laboribus,
Orbi læta paras otia Gallico,
Noſtrique, exitium, nominis hoſtibus,
Vinci queis toties dolet.

* * * * * * * * * * * * *

AD
EVMDEM,

Dum Luparæ Baſilicam turbulentiſſimis temporibus abſoluendam curat.

EPIGRAMMA.

*

SVBLETIO doluit Regum intermiſſa tot annos
  Artificum extremam poſcere tecta manum:
Ille velut placidæ ſecura per otia pacis
  Exigere inceptum fortiter audet opus.
Totaque iam Luparæ ſtructoribus atria feruent,
  Plurima ſaxorum pondere plauſtra gemunt.
Immanes iuuat hinc vaſta ſub mole columnas;
  Murorum ingentes ſuſpicere inde minas.
Macte igitur, Vir ſumme, dabunt pia Numina votis
  Poſſe frui, & ſacros tollere ad aſtra Lares:
Nec te funeribus gaudens Bellona moretur;
  Quam ſtruis, hæc noſtri Regia Martis erit.

AD EMINENTISSIMVM CARDINALEM IVLIVM MAZARINVM.

ODE

Scripta deſinente anno 1642. paulo poſt extinctum E. C. D. RICHELIVM.

COMPESCE luctus, o mea Gallia,
Compeſce luctus; mitte ſuperfluis
Decreta Fatorum, & proteruas
Flectere velle vices querelis.

Quem fles ademptum, ſpirat adhuc, ſui
Viuitque amico in pectore IVLII;
Quem poſcis ARMANDVM, redonat
Lux Italæ MAZARINVS Aulæ.

Huic nempe velox ingenium, & ſagax,
Et ſuſtinendis rite negotiis
Mens apta, fataleſque rerum
Mire opifex ſecuiſſe nodos:

Caliginoſi non animus deeſt
Prudens futuri, doctus & vnice
Regumque vires exterorum,
Et ſtudia, & populos, & arces;

Cæcaſque fraudes cernere lynceus,
Et machinantum conſilia hoſtium
Arcana veſtigare ſolers,
Ancipitiſque dolos Iberi.

Quocunque Princeps iuſſerit, ocyus
Fertur coruſci fulminis impetu;
Ridetque ventoſi procellas
Æquòris, & ſcopulos morantes:

Torrentis æſtum ferre Caniculæ,
Imbreſque durus cæruleos pati
De flore primæuo iuuentæ,
Atque hyemes tolerare iniquas.

Diſſentientum non melior ducum
Miſcenda iam nunc ſiſtere prælia;
Non ore mellito cruentas
Vtilior prohibere clades.

Expauit iras, & Procerum graues
Motuſque, cædeſque Eridanus pater;
Quas ille maieſtate frontis,
Eloquioque, manuque preſſit.

Non hunc minaci toruus Iber ſtatu
Demouit vnquam propoſiti via,
Cultuque honeſti; non beantis
Dona Tagi, neque diues Indus;

Gentis ferocem quippe ſuperbiam
Odiſſe natum ſanguine cautius
Serpentis Afræ, lacrymoſo
Perniciem meditantis ictu.

Eheu pudendo ſeruitij iugo
Bellantis atrox Heſperiæ Arbiter
Premebat Europen, daturus
Mox dominæ prope iura Romæ:

Titanis auſus non tulit impios
Qui Regna frænis Gallica temperat;
Necnon laborantes probroſis
Expediit Socios catenis.

Innexa collo vincula Mincius
Abrupta ſenſit: Sceptraque non ſui
Rectoris indignata, Faſces
Mantua nunc placitos adorat.

Vdam reuinctus populea Padus
Frontem corona, ſidereo trium
Renidet auro Liliorum, &
Sanguineos refugit Leones:

Ereptus vncis vnguibus Atrebas,
Noſtriſque tandem martia Ruſcino
Parere condiſcit lupatis,
Attonitam quatiens Pyrenem.

Tot læta palmis Gallia, triſtibus
Hoſtem ruinis perculit: hinc ferox
Diſcuſſit Hiſpanas ſecures
Barcino, finitimique molles

Audire habenas maluit Imperi;
Hinc Luſitanæ iam ſibi redditus
Regnator oræ, temnit alti
Grande ſupercilium Philippi.

Regis triumphos hic tibi patria
Romanæ IVLI, concinimus lyra;
Pars magna, tantarumque ſuaſor
Cum fueris, mediuſque rerum:

Ingentis vnus RICHELII efficax
Implere partes: iungere ſeu volet
Paces amicas, ſiue campis
Victor aget LODOVIX cohortes;

Nec te bonarum præterit artium
Tutela, præſens quas & honoribus,
Auxitque cenſu, præmiiſque
Egregiæ pietatis Heros.

Obliuioſo cuncta ſilentio
Inuoluet ætas; nec tibi marmoris,
Æriſue fabri, ſed puellæ
Pierides tribuent ſepulto

Famam perennem. Mercurialium
Inuita ſacris Parca laboribus
Parcit virorum; nec malignus
Deteret hæc monumenta liuor.

Quod ſi puſillum reſpicies meæ
Munus Thaliæ, ſic animoſior
Accingar ad maiora, noſtros
Audiat vt tua Roma cantus,

Vatemque norit, cui neque publica
Sit vena cordi, nec placeant modi
Triti ſaporis; ſed renaſcens
Quos tereti probet aure Flaccus.

Te fata longum candida Principi,
Noſtriſque ſeruent rebus idoneum;
Flauuſque te ſero repoſcat
Purpureum Tiberis Quiritem.

AD
INVICTISSIMVM PRINCIPEM
LVDOVICVM BORBONIVM
ENGVIENNENSIVM DVCEM,
poſt debellatos ad Rupem regiam hoſtes,
& expugnatam Theodonis villam.

SOMNIVM.

ODE.

LVSTRABAM tacitus Pieridum iuga,
Et lucos virides, & trepidantibus
Lymphis antra mihi dulce loquacia,
Vrbano ſtrepitu procul.

Illic dum iaceo, lentus, & otia
Me ſecura iuuant; alta ſubit quies,
Mox ſomnus tenero gramine mollior
Senſim lumina comprimit.

Nec mentem vacua luſit imagine
Arcani propior Numinis impetus;
Aut nos rerum inopes ſcribere nænias
Montis religio ſinit:

Docto viſa mihi de grege Virginum
Oris Melpomene ſiderei iubar
Proferre: ambroſiis fragrat odor comis
Floræ ſuauius halitu.

Non Phœbi ſoror e nube decentius
Subluſtri, nitidum os exerit; aut vbi
Sol merſus pelago, gratior emicat
Puro lumine Veſperus.

Tum ſic purpurei vocibus oſculi
Abrupit nemoris Diua ſilentium;
Sic blando monitu vatis inertiam, &
Ceſſantem increpuit Chelyn.

Quis te torpor habet? quo ſtudium tenax
Sirenis Latiæ, curaque carminis?
Quo vocum ſeries non popularium
Fugere, & faciles modi?

Ergone ingenij vim tibi Delius
Nequicquam dederit? verbaque nectere
Te vanus doceat, Romuleæ fides,
Et motura ſonum lyræ?

CONDÆI Iuuenis te nihil indoles,
Virtus, fama recens, totque perennibus
Faſtis digna mouent? geſtaque Martiis
Emiranda nepotibus?

Non ille ingenuis artibus excoli,
Noſtroſve indocilis ſcandere vertices,
Iamdudumque ſuis vtraque nobilem
Signat Pallas honoribus.

Hac lege erudiit ſollicitus Pater,
Vt quodcunque domi ſuaſerit, impiger
Id Natus, medios inter acinaces,
Victrici peragat manu.

Eſt quiſquam melior flectere mobilem
Bellatoris equi quo libuit gradum?
Luctanteſque globos, armaque & æmulas
Arces vertere fortior?

Sic Troiana ferox contudit agmina
Formoſæ Thetidis filius, auream
Multo cæſariem puluere ſordidus,
Et campo nigrior genas.

Non Aulæ nitor, & blanditiæ illices,
Non Vrbis Veneres illaqueant, citum
Venales anima quærere adoreas,
Qua prædulcis honos rapit.

Annos bis decies natus, ab hoſtico
Bis victor rediit, ſigna per aſperas
Mouit ſæpe hyemes, tantus ineſt nouo
Pugnæ, & laudis amor Duci.

Vaſtis hunc ſimilem fluminibus puta,
Quæ de fonte, pares nauigiis aquas
Alto ſufficiunt gurgite, & aduenis
Ditant mercibus Accolas:

Heroum pueris non aliter Deus,
Qua proſint Gregibus, dat ſapientiam
Plerumque ante diem: quatenus ardua
Prælucent Populis face.

Feliceſne adeo te pigeat loqui
Belli primitias? vtque ea fecerit
Vix pubes, ſibi quæ geſta velint graui
Feſſi militia Duces?

Pugnantum numero præſtiterit licet
Formidatus Iber, durus & horridi
Martis ferre moras: non tamen obuia
Gentis robora Gallicæ

Hoc Ductore diu pertulit; ocyus
Quin Hiſpana acies, caſtraque militi
Deſolata ſuo; pulſus & vltimæ
Hoſtis limite Patriæ.

Heſternæ ſed enim cladis, inæſtuat
Imo corde dolor: cum ſibi degener
Gallus terga dedit, teſtis & impium
Treuir cum erubuit nefas:

Quid cunctamur, ait, dum gladij tepent,
Dum Fortuna calet, Numina dum iuuant,
Huc mecum Socij tendite, quo vocat
Franci gloria nominis.

Sublimi haud procul hinc Sidera vertice
Vrbs infeſta petit, lætaque Gallicis
Exultat ſpoliis: grandius hic, Viri,
Palmæ nos pretium manet.

Noſtrorum indecori cæde Theopolis,
Eheu, pars veteris quantula Galliæ!
CONDÆO incolumi, hac ſoſpite dextera,
Sic impune ſuperbiat?

Stat non ante Lares, tectaque viſere,
Flexu quæ bifido Sequana perluit,
Arcis quam potiar culmine, & ardeant
Captis Lilia turribus.

Illatique alias, ſe puero, memor,
Vltorque opprobrij, ſubruit aggerum,
Portarumque moras acer, & eluit
Capto dedecus Oppido.

Fortunam Ducis, & Martia pectora,
Bellantumque animos ſuſpicit æmulo
Addictus Solio Belga, nec hoſtium
Laudes deterit inuidus.

Optatis fremere hinc Regia nuntiis,
Princeps, ANNA Parens, GASTOQVE Paruuli
Tutela & Patruus, quem ſequitur pari
Victoris Genitor gradu.

Vna omnes Superis rite fauentibus
Solennes properant ſoluére gratias;
Auguſtoque nitens murice Curia
It longo comes ordine.

Certatim huc Proceres, denſaque Ciuium
Et Plebis ſimul examina conuolant:
Et ſpectare iuuat ſigna iterum ſacris
Dependentia poſtibus.

CONDÆVM Iuuenes dicere feruidi,
Et matura Senum canities amat;
Matres atque Viri; Plebs, Equites, Patres
Inuictum memorant Ducem.

Collucere vias, tectaque non vides?
Noctemque inſolitis edomitam ignibus,
Quos circum ſaliunt ebria gaudio, &
Feſtis turba procax iocis?

Audis quo ſonitu bellica detonent
Tormenta, & validis quaſſus vt ictibus
Æther diſſiliat, lenis vt aſſonet
Ripis Sequana conſciis?

Hos inter ſtrepitus, ſparſaque publicæ
Paſſim lætitiæ ſigna, quid improbo
Aduerſum ire paras vſque ſilentio?
Miſtis claſſica tympanis

Clangunt BORBONIDEM, cantibus aurea
Diuum templa ſonant, compita perſtrepunt
Plaudentum choreis; tu taciturnior
Infanti ſtatua manes!

His dictis, animos addidit efficax
Vati Muſa ſuo; mox duplicem mihi
Defringens niueo pollice Lauream,
Hæc, dixit, cape munera

Noſtra lecta manu, queis Helicon, potens
Æternare ſacris Nomina laudibus,
Per te BORBONII ſidere pulchrius
Dat circum Iuuenis caput.

AD

ILLVSTRISSIMVM VIRVM

NICOLAVM BALLOLIVM

IN SVPREMO GALLIARVM SENATV

PRÆSIDEM,

REGINÆ CANCELLARIVM,

NEC NON

SACRI ÆRARII PRÆFECTVM.

ODE.

NON te quod veteri Stemmate nobilem,
Et clarum titulis turba Clientium
Ambit, ſollicitis & precibus vocat
Gazæ Principis Arbitrum,

Immortale tuo nos capiti iuuat
Concinnare decus, ſertaque nectere,
Quæ non carpat hyems, longa nec auferat
Damnoſi fuga temporis:

Nam plerumque ſuis Fors temeraria
Prauos muneribus donat, & optimis
Præfert immeritos: fitque adeo bonæ
Mentis pauperies ſoror.

Quin & diuitias ſtultitiam pati
Ætas queſta prior, noſtraque non ſilet,
Atque id ſera malum Poſteritas pari
Deflebit querimonia.

Dignos egregio carminis alite
Virtus ſola facit : ſola recumbere
Menſis dat Superum, ſola vetat tui,
BALLOLI, ſimiles mori.

Non Regnantum apices, & radiantibus
Gemmis dextra grauis; non laquearia,
Aurat æque trabes, & Mareoticis
Surgens poſtibus Atrium:

Non Villæ, & nitidi ruris amœnitas,
Qua ridet ſcatebris vda loquacibus
Horti planities, pictaque floſculis
Tellus verſicoloribus;

Non dulces epulæ, & vina fragrantia,
Feſtiuique ſales: non liquidæ ſonus
Vocis cum Cithara, mollius influat
Lentis vt ſopor artubus;

Non quidquid ſtolido murmure flagitat
Gens humana Deos; cunctaque vitreæ
Fortunæ tibi mendacia luridas
Defendant Erebi domos,

Ac te Cæli, obita morte, Quiritibus
Addant, æthereis ignibus æmulum:
Sed mens Conſilij prouida, & aſperis
Rebus neſcia concuti,

Et ventis, eadem cauta, ferentibus
Contraxiſſe nimis turgida lintea:
Sed purum ſceleris pectus, & vnica
Recti cura beauerit.

Hinc mentis placidæ nuntia comitas,
Maieſtate grauis; pronaque ciuium
Cuiuis alloquij tempora, & obuiæ
Frontis læta ſerenitas:

Hinc te Nobilium, & Plebis amor pari
Cultu proſequitur; grataque publicæ
Vocis fama tuum Nomen ad vltimos
Extendit Patriæ incolas.

Acceptus Populo es, nec tua commoda
Perſtringit tacitis morſibus inuidus;
Communis neque te cura pecuniæ
Obſcuris odiis premit.

Non auri pretio duceris abſtinens,
Fluxas temnere opes fortis, & improbo
Doctus, de teneræ flore puertiæ,
Reſponſare cupidini.

Cui ſic culta Themis? quem generoſius
Defunctum variis muneribus, Togæ
Viderunt Proceres, vidit & vrbium
Princeps alma Lutetia?

Vt te noſtra ſibi Regia vendicat?
Expleriquenequit cernere, maximis
Quem rerum ANNA potens non ſemel vtilem
Eſt experta negotiis?

Nec tu Palladiis artibus, & Viris
Mercedes ſolitas pendere ſegnior;
Aut commiſſa tibi Æraria lugeant
Natæ pſallere Virgines.

Certe Pierij quiſquis amabiles
Potat fontis aquas, vera ſonantibus
Te chartis memorat, te melior Polo
Scriptorum Chorus aſſerit.

Me Collega tibi MEMMIVS, ante quam
Legatus populos iret ad Vbios,
Laudatum exiguis ingenij dedit
Innoteſcere dotibus.

Nobis o vtinam det Polyhymnia
Tanti laude Viri digna reponere:
Vix audita meos flumen ad Aufidum
Teſtudo, ſuperet modos.

Sic mandata ſuper conditionibus
Pacis pollicitæ Numina proſperent,
Bellantumque diu iurgia Principum
Certo fœdere comprimant.

Luſtratas alio Sole perambulet
Terras, quem gladij, & denſa cadauerum
Moles, terribilis quem ſonitus tubæ,
Armorumque fragor iuuat.

Perſas ille graues inter, & impium
Regnatorem Aſiæ ſæuiat impotens;
Illic aſſiduis cladibus atterat
Lunæ cornua Thraciæ;

Natales placitis cædibus imbuat
Campos, atque ſui litora Boſphori:
Gallorumque procul finibus horridos
Ferro depopulet Getas:

Illic fulmineo diruat impetu
Arces, aggeribuſque oppida ſaxeis
Emunita: luant & rabiem & minas
Martis, qui Tanaim bibunt.

Late purpureos ſanguine vortices
Hebrus voluere amet, cæſaque corpora.
Sit nunquam patriis ſedibus huc precor
Gradiuo reditus truci.

Felix tum reduces Gallia ferias,
Et ſecura metus otia pallidi
Captabit, neque me ingloria deſidem
Vrgebit taciturnitas.

ANNÆ progeniem Matris, & Imperi
Dicam ſidereos præſidium Mares;
Spes, & vota ſupra, nec ſine Numine
Diuum progenitos loquar;

Regnumque Auſtriacæ mite Puerperæ,
Quam longo obſequio demeritam colis;
Cui melli eſt Pietas, quæque nocentius
Letho, flagitium cauet.

Cæleſtis referam vim ſapientiæ
Eius, quem penes eſt, Arbitrium ſacri
Et Ius Concilij; quem ſibi redditum
Vel magno Tiberis velit.

Spondenti Puero grandia, tu interim
Grandes innocue ſedulus extrues
Theſauros: tibi dum garrula Barbitos
Tempeſtiuius obſtrepet.

Factis ipſe adero Cantor idoneus,
Audebitque tuis Muſa procacior
Se miſcere iocis, tecum iter ingredi,
Curas vt minuat graues.

LVDOVICO BORBONIO
REGIÆ STIRPIS PRIMO PRINCIPI
De capta Duncherchenſium Arce.
ODE.

QVo me vis rapit ocyor
Afflatum inſolito Numinis impetu?
Quis me tam propere Deus
Imbellem, ac placito, dum licet, otio
Mire ſollicitum frui,
Belgarum ſtatuit finibus, vltimi
Quos Orbis Morini tenent;
Armorum ſonitus inter, & igneos

Æris fulminei globos?
Hinc pulſata gemit cornipedum vngulis
Tellus, hinc Batauis mare
Conſtratum ratibus feruet. Vt æmulas
Vrbeſque & populos iuuat
Mirari, ſolitos ſubdere Ibericis
Nuper colla Securibus,
At nunc fræna pati Gallica, & aureis
Pronos credere Liliis
Vitam, rem, ſobolem, ſacraque patria!
Quam me dulcis habet furor,
Quam dextro incaluit pectus Apolline!
Qui, paulum ſedeas, ait,
Hoc montis placido vertice, dum tuis
Reddam te incolumem focis:
Verſas retro acies, caſtraque, & hoſtium
Propugnacula reſpice
Gallorum valido robore diruta;
Victuris, age, fortium
Chartis facta Virum, & carmine parcius
Audito, egregios Duces,
Bellorumque animas immeritas mori, &
Vitæ prodiga pectora
Nunc ſacrare opus eſt. Incipe, deſides
Vati ne noceant moræ,
Ceſſantemque diu pauperet ingeni
Venam mollis inertia.
Captarum neque tu, ſi ſapis, vrbium
Voces auribus abſonas,
Et verba hiſtoriis apta pedeſtribus
Conatu male ſedulo,
Tentes nominibus ſingula perſequi;
Quando hæc, Muſa decentior
Includi numeris, & Latiæ vetat

Aptari fidibus lyræ.
Sic me Pierij Dux nitidus Chori,
Arcano monitu beat:
Suaui mox oculos paſcit imagine;
Fas impune acies mihi,
Fas, monſtrante Deo, cernere ouántia
Noſtris ſigna cohortibus,
Pubemque intrepidam, & lecta frementium
Tot campis Equitum agmina:
Verum me reliquis imperioſior
Heros detinet, inclyto
Regum qui genitus ſanguine, Gallicos
Sic inter Proceres micat,
Vt Cæli tremulis ignibus, aureo
Vultu Cynthia præniteт,
Fratris ſplendidior munere, lucidum
Terris cum iubar exerit.
Agnoſco generis BORBONII decus,
Agnoſco Superis patem
CONDÆVM Iuuenem, iam mihi dulcibus
Dictum Melpomenes modis,
Dicendumque iterum, quatenus huic recens,
Strictam fulmine Martio
Frontem lambit honos: puluere decolor
Oſtentat facies Ducem,
Contemptorque animus lucis, & obuij
Mens ſecura periculi.
Hunc Rheni didicit potor, & horridus
Pallet Danubij accola
Suetum de teneris militiam, & graues
Æſtus, atque hyemes pati:
Hunc acer Morinus, quamlibet aggerum
Structis molibus abditus,
Murorumque minis, & famulantibus

Fidens Oceani vadis,
Victorem extimuit: ſcilicet addito
Captis arcibus Oppido
Tanti nominis, & vix ſuperabili,
Virtus, ſeu dolus afforet.
Non iam perniciem Nauita mercibus,
Horreſcit, neque Belgicæ
Non tangenda prius litora Galliæ;
Iam Neptunus amicior,
Noſtras fida rates iam ſtatio capit.
Nimirum id LODOVIX, Pij
Rex, Iuſtique tenax, irreuocabilis
Fati cum appeteret dies,
Maturuſque Polo ſpiritus, exitum
Feſſis quæreret artubus,
Diuina monuit voce: ſuperſtitem ingentis BORBONIDEM ſpei,
Hiſpano exitium, denſaque CÆSARI
Natum mittere funera,
Seu bellare ſolo, ſeu libeat mari.
Hic, dixit, Patriæ datus
Fatorum arbitriis, victor vt aſperam
Sortem, damnaque Principis
Captiui, reparet vindice dextera:
Et Gentem veteri iugo
Subductam, propriis Regibus aſſerat.
Illo, credite poſteri,
Ductore indomito, ſidereus Puer,
Noſtri progenies thori,
Reginæ auſpiciis Matris, & optimi
Inuicta Patrui manu,
IVLIQVE, Auſonio murice nobilis,
Armatus ſapientia,
Dictabit Populis iura volentibus,

Thracas proterет impios,
Ipſum quinetiam Martem, adamantinis
Olim compedibus dabit;
Æternæ referet Pacis & otia,
Qua mortalibus aduenit
Expectata dies, quaque reconditur.

AD EMINENTISSIMVM CARDINALEM IVLIVM MAZARINVM.

EPISTOLA

Scripta rure, proſperis Galliæ rebus, anno ſcilicet 1647.

IVLI, noſtrarum decus & noua gloria rerum,
Quem Patriæ Diuis donarunt Fata benignis;
Auguſtæ quem frontis honos, oriſque verendi
Maieſtas, pulchroque imbutum pectus Honeſto,
Ingenium ſolers, & mens diuina futuri
Nobilitat, Francique adeo cui tradita moles
Imperij torquenda humeris, felicibus ANNÆ
Auſpiciis, ſua quam Cælo gratiſſima ſeruet
Optamus longum incolumem pietaſque, fideſque.
Te ſine, nec victrix numeret tot Gallia palmas,
Æmula nec verſis lugeret Iberia fatis
Ereptas ſibi tot Gentes, opulentaque Regna;
Formoſæque recens, capiti Diadema reuulſum

Parthenopes, quæ ſeruitii pertæſa pudendi,
Hiſpanaſque diu nequicquam exoſa Secures,
Diſcuſſit tandem indocili feralia collo
Vincula, & ad Dominos iterum conuerſa priores
Gaudet amica pati Gallo ſub Principe fræna.
Quinetiam vnanimes noſtris ſe adiungere Sceptris
Sponte ſua fama eſt Populos terraque, marique;
Vicinæque adeo portus, & litora, & vrbes
Sicaniæ, Inſubrumque animos mutare paratos
Obſequia, & Superis inuiſas linquere partes.
Hæc nos deliciis Dominæ procul Vrbis, & Aulæ
Agreſtes calamo agreſti cantamus, eburna
Dum paulum Lyra conticuit, quo ſcribere verſu
Noſter ad Auguſtum, Mæcenatemque ſolebat
Agrum dum coleret Flaccus. Iam Luna quaternis
Decurrit vicibus ſtadium, terriſque decoros
Oſtendit vultus, Paridis, cum mœnia, & altas
Sequana quas leni præterfluit agmine turres,
Marmoreas Regumque domos, atque aurea tecta,
Et tua Romanis haud inferiora coacti
Liquimus, heu nunc rura tenent, & auitus Agellii
Fundus, vbi exiguo creſcit mihi recula cenſu.
Prærupti circum montes, & inhoſpita ſaxa,
Perpetuiſque ſilent loca late horrentia ſiluis
Qua mundi feruente plaga Sol acrius vrit,
Nec datur ante Polo, fagus quem plurima condit,
Liberiore frui; campos & inire patentes,
Quam nemorum emenſis ſpaciis, latebriſque viator
Proſpectet celſas quas Heduus incolit Arces,
Hic vbi nempe tuæ ſtetit Vrbs Soror inclyta Romæ.
Ipſa anni grauior tempeſtas ædibus abdit
Quemque ſuis, ſuadetque foco diſſoluere frigus,
Dum campis bacchatur hyems, dum cana pruinis
Arua rigent, ſtridente Aquilo ſecat aera penna

Cum ſociis, ſonitu horrendo nemus omne remugit;
Quod ſi forte ſilet Boreas, Auſtrique ſolutus
Iupiter increpuit flatu, liquefacta repente
Vis niuium, mox præcipiti torrentia lapſu
Irritant placidos amnes, fœdaque laborans
Illuuie tellus, atque indignantia pontes
Flumina præpediere vias, Peditique, Equitique.
Non tamen hyberni me ſideris ira volentem
Carpere iter vetet, optatos redituſque moretur,
Qui mihi me reddant, dulceſque reuiſere Amicos,
Et tua, quod caput eſt, dent protinus ora videre:
Sed me defectum prope viribus atque iacentem
Lectulus inſomnis, Coique Oracula Patris
Diſcruciant, tepidoſque iubent colere vſque Penates
Dum mihi firma ſalus redeat, propiorque ſupinum
Erigat, & recreet vitali lumine Phœbus.
O mihi porticibus longis ſpirantia quando
Marmora, Romulidumque Deos, intonſa vetuſtas
Quos habuit Fanis; at nunc viſenda ſuperbæ
Quam ſtruis ornamenta domus, ſpectare licebit!
Et gentilitios Dominantum inſignia Faſces!
O, quando, mire artifici laquearia ad vnguem
Facta manu, & liquidis mentita coloribus arma,
Commiſſaſque acies, durique pericula Martis,
Vt ſi re vera pugnetur equiſque, viriſque
Vſurpare oculis dabitur! quando impia brutæ
Telluris portenta, ipſum detrudere regnis
Coniurata Iouem, & montes conanime vano
Montibus aſpiciam impoſitos, qua porticus alta
Proſpicit irriguos lymphis ſalientibus hortos?
Quando tot humani ingenij monumenta, nouoque
Quod ritu moliris opus, digna atria Muſis
Hoſpitibus cernam? magno genus omne coemptis
Vndique codicibus, ſtudioſo euoluere cuiuis

Quos pronum, & facile eſt; ſacros, ſiue ille profanos
Conſulat Authores: ſic omnia digerit apte,
Scriptorum qui mille modos, & nomina callet,
Cuius & illuſtri memorantur opuſcula fama
Naudæus, cupidum lectorem admittere lenis,
Et quoſcunque volet celer appoſuiſſe libellos.
Nos, ſimul ac Veris, Zephirique ſodalis hirundo
Garriet, aſpirent noſtris modo Numina votis,
Ocyus huc læti proberabimus, atque valentes.
Interea, Vir ſumme, tui meminiſſe Clientis,
Abſentemque velis ſolito de more tueri,
Et precor, & ſpero, lecta hac tibi poſtmodo charta,
Facturum quodcunque meis erit vtile rebus.
Non ego te, qui bella Orbi, paceſque ſupremis
Diuidis arbitriis, Regumque negotia tractas,
Intempeſtiuo ſermone morabor ineptus;
Quin tuus hic paucis quid poſtulet, accipe, Vates:
Vt ſibi nimirum a Domino conceſſa petenti
Annua, tu dexter faueas, meque eſſe tuorum
In numero, extremum quamuis, intelligat ille,
Cuius inexhauſta æternis Æraria curis,
Et iugi exundans properata pecunia fonte,
Bellorum in ſumptus, & publica commoda manat,
Priuatiſque quies, dum Mars procul, alta paratur,
Incuſtoditis ſecura per oppida muris.

AD

INVICTISSIMVM PRINCIPEM

LVDOVICVM BORBONIVM

REGIÆ STIRPIS

HEROEM

Vt deletis Leopoldi copiis Lenſiaca pugna propere in Aulam redeat.

EPIGRAMMA.

INTREPIDVM in rebus trepidis, te vota Senatus,
Te Populus ſupplex, te vocat ANNA Parens:
Egregium, quamuis numero maiora fugaſſe
Agmina, & Hiſpani caſtra inimica Ducis;
Verum inteſtini naſcentia ſemina motus
Siſtere, perpetuo dignus honore labor.
Sat ferro, Martique datum, ſecura parumper
Otia, ſi Patriæ, ſi mihi credis, ama;
Nempe manu, mox conſilio, belliqueque domique
Res gerere, humanis ſunt potiora bonis.

EXCELLENTISSIMO DOMINO

ANTONIO GRAMONTIO

DVCI, PARI, AC FRANCIÆ MARESCHALLO, BENEARNENSIVM PROREGI, &c.

HENDECASYLLABVS SVPPLEX.

Rogat Poeta creditor, vt ſe, reſque ſuas, CONDÆO Principi commendare velit.

CLARO progenies Parente digna
GRAMONTI, & generis decus vetuſti,
Quem pollens crepero manus duello
Hoſtili toties cruore tinctum
Partis euehit ad Deos trophæis;
Cui ſuaue ingenium, probumque pectus,
Vrbanoque madens lepore ſermo,
Grandes conciliat, fouetque Amicos,
Ingentiſque adeo beat fauore
CONDÆI, mea quem ſonabit vſque

Notum per memores Camœna Faſtos,
Quem Regina Parens, graueſque Regni
GASTO ſollicitus leuare curas,
Quem Rex, ſidereo verendus ore,
Quem Plebs, quem Proceres, Eques, Senatus
Gratantur reducem, feroſque natum
Hoſtes fulminea domare dextra.
Lætos ille dabit videre Soles,
Antiquam populis beatitatem,
Et Pacis referens vices benignas;
Mox in Biſtonas, impiamque Thracen,
Aut nuper ſceleris reos nefandi, &
Regis carnifices ſui Britannos,
Diſtrictum melius retundet enſem.
Sed quo digredior vagus, meique
Cœpta propoſiti via deerro?
Greſſum Muſa refer, Ducumque mortes,
Et luctus, tragicæ relinque Scenæ.
Vnum te tuus hic rogat Poeta
Certe haud peſſimus omnium Poeta,
Turbæ ſi qua fides Apollinari:
Per te nos amet, audiatque Princeps,
Cuius nunc reditu triumphat Aula,
Noſtrique eſſe velit memor libelli:
Ac quæſita mihi bonas per artes
Vitæ commoda non ſinat perire,
Partoſque aſſiduo labore fructus,
Seræ præſidium vnicum ſenectæ
In Vatis iubeat ſinum reuerti,
Marcenteſque olido ſitu locellos,
Et fœtos nebulis aranearum,
Ablatis iterum tumere nummis,
Quos fortuna graues trahens ruinas
Indigne eripuit, tenet, negatque,

Spes nulla vt ſuperet frui paratis,
Ni fati ſeriem mali retexat
Quæ Clauum Imperij gubernat ANNA,
Aſpiretque mihi potens voluntas
Eius ,qui Dominæ præeſt Monetæ.
Huic me BORBONIDES, vt eſt benignus,
Acceptum ſibi, nec rudem loquetur
Cantus Auſonio mouere plectro,
Victuriſque animas beare chartis.
Sic rem perficiet, nec illibenter
Sacræ LONGOLIVS fidelis arcæ
Cuſtos, Pierias iuuare lenis
Tempeſtate licet graui, Sorores.
Has & de tenero ſequutus vngue
CONDÆVS, ſtudiis fauebit vltro,
Nec ſe difficilem dabit precanti.
Tu molles aditus, & apta fandi
Calles tempora, tu remiſſiones,
Atque horas Genio ſacras, iociſque
Captabis melius Cliente paruo;
Aulæ nam rudis, & pudens Thaleia,
Imbelliſque, Ducem hoſtibus tremendum
Affari propius laborat, inter
Denſam tot Procerum, Ducumque pompam.
Nempe id te tuus hic rogat Poeta,
Certe haud peſſimus omnium Poeta,
Turbæ ſi qua fides Apollinari:
Te, quem Mnemoſynes amant Puellæ
Non ſegnem Aonios bibiſſe fontes,
Te, quem miles amat ſibi imperantem,
Martiſque intrepidum ſubire caſus,
Te, quem delicias placentis Aulæ,
Et Patrem lepidum elegantiarum
Omnes indigitant, colunt, loquuntur,

Et cunctis potior fatetur ANNA,
Coniux, Nata, Soror, Parenſque Regum,
Quam ſero inuideat ſuis Olympus.

AD REGEM LVDOVICVM XIV.

Vt in vrbem Regni principem redire velit.

ODE.

ABSENTEM, LODOVIX, heu nimium diu,
Te votis, prece te ſollicita vocant
Qui formoſa tuæ tecta Lutetiæ,
Sedemque Imperij colunt:

Nec deſiderio Regis amans ſui
Ponet turba modum, nec querimoniis;
Dudum pollicito Patribus, vrbium
Matrem, ni reditu beas.

Non ſic Threicij trans freta Boſphori
Delatum, atque alio Sole calentibus
Errantem ſpatiis, expetit anxia
Mater viſere filium:

Ingratas Populo rumpe tuo moras,
Ac Regum vacuis ædibus hoſpitem,
Et te redde tuis incolumem, quibus
It mœſtus ſine te dies.

Omnis per cuneos obuia Ciuitas
Portis exiliet, cernere geſtiens
Auguſti capitis ſidereum decus,
Et Sceptris habilem manum:

Certatim inualidi cum pueris ſenes,
Et permiſta viris agmina virginum
Fauſtis lætitiam vocibus, & datam
Proment obſequij fidem.

Quid quod, donec abes, publica vix queat
Res tuto eſſe loco? Nam velut Africis
Debet ludibrium, & diuitias mari
Puppis, ſi careat duce;

Sic pene orba ſuo Rege Lutetia,
Europes oculus proh pudor! infimi
Nunc vulgi arbitrio, nunc Procerum impetu
Claui neſcia fluctuet,

Antiſtes Themidis ni SEGVIERIVS
In puppi ſedeat, per vada naufraga
Syrteſque, intrepidæ mentis, & aſperum
Quamuis, certus iter ſequi.

Nec matura Patrum Curia ſegnior
Admouiſſe vagæ fræna licentiæ;
Cœtuſque illicitos, atque nefarias
Voces, ſcriptaque perſequi,

Quin exhauſta prope Æraria, & annuos
Maiorum reditus, & Patrimonia
Supplere, egregiis cura Duumuiris,
Turpi quos procul ambitu,

Præfecit Dominæ ſola pecuniæ
Virtus; ac pretij neſcia ſordidi
Euexit probitas; non temerariæ
Sortis cæca potentia.

O quando Cereris muneribus tumens,
Lenæique Patris Nectare Sequana,
Raucis te reducem, murmure conſono,
Ripis, & Dominum audiet!

Huc dextro redeas alite, protinus
Cælo diffugiant nubila Gallico,
Tempeſtas ſileat; canaque mox Fides,
Et Pax Iuſtitiæ ſoror,

Diſtentoque fluens vbere Copia
Bellanti referent otia Patriæ:
Squalenteſque inopum rurſus Agreſtium
Implebit caſulas labor.

Sic rerum ANNA potens, GASTOQVE, & intimi
Princeps Conſilii IVLIVS, omnium
Obſtringent animos; inſitus ac tui
Augeſcet Populis amor.

ILLVSTR.

ILLVSTRISSIMO VIRO

MICHAELI PARTICELLIO

GALLIARVM ÆRARII ITERVM PRÆFECTO.

ODE.

*

DVM te ſola Rei commoda publicæ
Tangunt, atque iterum ſollicitus, caues
Ne commiſſa tibi Æraria deterant
Sumptus immodici; totque mali ſimul
Cogenda, atque ſolo Vere nouo agmina:
Dum conceſſa viris fortibus Annua
Præbes, nec geminæ Palladis artibus
Illuſtres animas, claraque Nomina,
Obſcura pateris paupertie premi:
Dum cunctis Patriæ qui cupiunt bene
Expectatus ades, iuraque mutui, &
Sublatam ex animis reſtituis fidem,
Quam nuper rabies ciuica, proh pudor!
Commotæ expulerat limine Galliæ:
Dum tu Regis opes, æraque parcius
Diſpenſas, neque enim iniuria temporum,

Ac longi patitur ſæua neceſſitas
Belli, dona manu ſpargère prodiga:
Dum per te reditus hebdomadarios
Plebi, & Patritiis auctius Vrbici
Quæſtores numerant, atque trimeſtribus
Aulæ ſeruitiis pacta ſalaria
Præſtas, & ſua ſtipendia militi:
Vrbique aduigilas maior vt vndique
Conuectæ Cereris copia ſuppetat;
Dum rerum Imperii ponderibus parem
Te Regina Parens incolumem expetit;
Dum te quarta dies, an mage Principis
Indefeſſus amor, curaque Ciuium
Paulatim attenuat; nec reualeſcere
Tantis mens ſinit intenta negotiis.
Nos dulci interea Principis vrbium
Cultores, fruimur, qua licet, otio:
Nimirum indociles arma capeſcere,
Tractandiſque parum rebus idonei:
At pulſare habili pollice non rudes
Imbellis Citharæ fila ſonantia;
Heroum Proceres, ſeu placuit Deos,
Ac Diuis genitos dicere, & inuidæ
Arces edomitas, caſtraque Iberiæ.
Nec tu, quod titulis atque opibus nites,
Aulæ promeritis clarus honoribus:
Faſtidis numeros Vatis amiculi,
Noſter quem placido lumine IVLIVS,
Tutelaque fouet: quem tuus hic Gener;
Quo non conſiliis dignior intereſt,
Non Muſis alius viuit amicior:
Et voce, & calamo protegit efficax;
Adiungitque ſibi, ludicra ſeriis
Cum miſcere libet, Signaque ahenea

Mirari, & tabulas, & ſimulantia
Vultus Cæſareos marmora, & auream
Picto ad delicias fornice, porticum.
Quid? quod me Generis præſidium vnicum,
Et ſpes ſola tui, ſæpe TORESIVS
Aſſumit comitem poſt ſtrepitum Fori,
Et lites tetricas, dictaque ſontibus
Fata, & legitimos ſupplicij gradus;
Suauem cum libuit tendere penſili
Rheda Capreolam, quo, quis amœnius
Vſquam vernat ager? plurima quem Dryas,
Nymphæque, & virides Naiadum Chori,
Quæque arctis animos nexibus implicant,
Alternoque placent munere Gratiæ,
Et formoſa Pales cum Satyris colit.
Hic Pomona ſuas vbere prodigo
Late fundit opes, hic Pater Euius
Manat purpurei gaudia Nectaris:
Hic ſomnos teneri graminis hoſpites
Erumpens tubulis lympha crepantibus
Inuitat fragili ſplendidior vitro.
Quin hic ſæpe graues Imperii leuat
Curas ANNA potens, huic LODOVIX puer,
Aſt ingens animi, & qui teneram ſupra
Ætatem ſapit; huic paruulus it comes
Ac Sceptri Columen, Frater, amabile:
Hortique areolas nunc agili pede,
Metiturque oculis: nunc pueriliter,
Exultimque vagus, quos ferat optimæ
Matri grata legit munera, floſculos.
  Felix ſorte tua Villa ter & quater,
Cui tot chara domus Pignora Regiæ
Oblectare datum eſt, tuque beatior,
Ipſos cui liceat prædiolo hoſpites

Excepiſſe Deos: queis vtinam diu
Acceptus vigeas, parque adeo tuis
Contingat decus, & gloria Poſteris.

CHRISTINÆ
SERENISSIMÆ
SVECORVM REGINÆ
LAVDES.
ODE
Scripta anno 1652.

QVA voce, dulci quo ſtrepitu Lyræ,
Quo te merentem carmine proſequar?
O digna GVSTAVO Parente,
Digna tuis dare iura Gotthis.

Non vſitatos Pieridum moue
Regina cantus, Virginis inclytæ
Nomenque, & æternos honores
Pollice non timido ſonanti.

Tu Diua, primum quid memorem doce:
Nam fluctuantem pertrahit omnium
Me turba virtutum, laceſſunt
Corporis hinc, animi inde dotes.

Sic Nympha mollem gramine floreo
Nectens coronam, Veris honoribus
Denſis laborat, nec ſcit veros
Anxia dextra metat colores.

Miratur Orbis fœmineo calens
Pectus virile in corpore, & abditas
Sinu puellari beatæ
Mentis opes; animique robur

Huic ſuſtinendo par Diademati,
Nec non gerendis rebus idoneum:
Nymphaque bellanti ſubactam
Danubij, ſobolemque Rheni.

Non ſic feroci Cornipede emicat
Quæ Martiales ductat Amazonas;
Si quando Thermodontis alta
Strage virum maduere ripæ.

Quid quod benigno lumine reſpicis
Triſtes Camœnas? dum furit impius
Mars Orbe toto, ſola Phœbi
Et colis, & recreas Alumnos,

Sublimioris qui Sapientiæ
Arcana, ſcriptis non popularibus
Scrutentur, ac Veri decoram
Poſtgenitis ſpeciem reuelent,

Quacunque Mundi parte ſitos iuuas,
Accerſis, auges munifica manu;
Terraque iactatis, marique,
Luce polum propiore ſignas.

Formidoloſi non labor æquoris
Enauigandus, non mora fluminum,
Tractuſque ſiluarum profundi,
Non Geticæ rigor obſtat oræ,

Ad te relictis quin properet focis,
Et prole dulci, Pieridum auios
Quiſquis penetrauit receſſus,
Atque auido bibit ore fontes.

Digreſſa pridem montibus Aonum,
Vrbiſque ſeptem Calliope iugis,
Migrauit hybernas ad Arctos
Parrhaſiæ noua Ciuis Aulæ,

Hinc Pacis almæ gentibus otia
In bella pronis, hinc pretium artibus,
Splendorque, & antiquata Legum
Auſpice te, rediit poteſtas:

Hinc plena cornu diuite copia
Late potentes indigenas beat;
Totis & inconcinna morum
Aſperitas procul acta Regnis.

Vinci dolentes hic vbi Vandalos
Durauit atrox Mars potior Toga;
Illic Athenas, & Liceum,
Atque meros videas Quirites.

O te beatam, cui ſtudiis, graues
Lenire curas Imperij datum!
Doctaſque regali ſedere
Quæ thalamo iubeas Sorores!

Quid literarum tot decora vndique
Accita narrem? quos tamen arduis
De rebus vna differentes
Iudicio potiore vincis.

Callere primis Mnemoſyne dedit
Linguas ab annis, te patrio Exteri
Sermone mirantur loquentem,
Quiſque ſuas ſtupuere voces

Germanus, & quem diuitibus Tagus
Riuis inaurat, Celtaque, & Italus;
Graiæque conſultus Mineruæ,
Et Latio veteri recoctus.

Quis multilinguem non memori canat
Verſu Puellam? Marteque proprio
Reſponſa chartis exarantem;
Quas alius ſibi mittit Orbis?

Nil eruditi Interpretis attinet
Partes morari, te quoties palam
Audire Legatos ſedentem
In Solio decuit Paterno.

Muſis amicas lux ſimul appetit
Impendis horas; Seria mox die
Tractas adulto; quaque poſſis
Arte Greges proprios tueri:

Nec te peractis rite negotiis
Torpere mollis ſuadet inertia;
Aut igne multo pertinacem
Vim patriæ ſuperare brumæ.

Sed nunc lupatis indocilem regi
Patente campo flectere equum iuuat,
Nunc belluoſis hoſpitantes
Saltibus exagitare prædas;

Innupta qualis, per iuga montium, &
Lucos ſonantes Diua genu tenus
Succincta veſtem, tibiaſque
Vincta habili teretes cothurno,

Sectatur apros, aut iaculo petit
Damas fugaces; lætaque diſſono
Clamore venantum, canumque,
Planta agili ſua Regna luſtrat.

Gaudes Videri non muliebriter
Nodata crinem, non minio genas
Infecta, ſed leuis iuuentæ
Munditiis habituque ſimplex:

At præliantum diſſidia efficax
Sedaſſe Regum; ni varius fidem
Iber feſelliſſet, Duelli
Te veritus, mediamque Pacis;

At vaſta mens, & Pallade plurima
Pectus refertum, quod neque triſtia,
Nec Læta frangant, ſæuientis,
Intrepidum per acerba Fati.

Videre Ciues tecta per Ædium
Graſſante flamma, non timidam vices
Obire priuatas, ſereno
Perque vias equitare vultu.

Extincta donec deſineret Lues:
Te nuper inſons gurgite Nereus
Excepit immotam, dolata,
Sub pedibus titubante pinu.

Non ora pallor vertit, & vltimæ
Formido ſortis; Dorida crederes,
Cum flore Nympharum, ſecantem
Cæruleo vada ſalſa curru.

Frontis verendæ læta Serenitas,
Fandique torrens copia, & inſito
Condita Maieſtas Lepore,
Sidereumque oculi micantes;

Inuicta blando corda Cupidini,
Spretæque dulcis Coniugij faces
Ætate florenti, comeſque
Grata pudicitiæ venuſtas:

Impoſta ſummæ fræna potentiæ,
Rerumque pollenti arbitrio modus;
Æquæua virtutique merces,
Pœnaque mox ſceleri luenda,

Præſentis æui Heroida Principem,
Laudumque plenis muneribus probant
Dignam ſacrari, cuique duplex
Sponte ſua famuletur Axis.

Te pacis artes, bellaque ſtrenue
Pugnata clarant; at vetitam mori
Me Vate; CHRISTINAM loquetur
Longa Senum Series Nepotum.

Hæc Muſa dictat, dum furit impotens
Regnante plebis fece, Lutetia;
Coruiſque dum parere mites
Impia vis adigit columbas.

AD EMINENTISSIMVM CARDINALEM IVLIVM MAZARINVM.

Rogat vt quantum ſibi quotannis ex Ærario præſtatur, tantum ex Eccleſiaſtico cenſu in poſterum percipiat.

QVANDO tui nonnulla tenet te cura Clientis,
Per te ſecuros deget in Vrbe dies;
Rex alet, ac Muſa dignas dabit hoſpite ſedes
Incolere, & cælo liberiore frui.
Quin tenuem, & ſiccum mox annua tinget opimi
Gutta Sacerdoti, ni meliora paras.
Sacrorum e reditu quidni ferat annua Vates,
Cui thalamus cœlebs, nec niſi caſta placent?
Cui puero Antiſtes muniuit Chriſmate frontem,
Quæ prima eſt ſacræ teſſera militiæ.
Nec ſi, te dextro, votis, Vir ſumme, potiri
Contigerit, deinceps poſcere plura velim.
Paruo contentus viuam paruoque beatus,
Dum ſpargam toto Nomen in Orbe tuum.
Aſſiduiſque Deum precibus, Diuoſque laceſſam
Incolumem ſeruent teque, tuoſque diu.

Te longum fido LODOVIX vtatur Amico,
Hunc pace, hunc bello, mente, manuque iuues.
Hoſtibus vt domitis ineat connubia, Cælo
Auſpice, mortales progeneretque Deos;
Vincula Gradiuo quatuor iam luſtra furenti
Iniiciat, nulla diſſoluenda die:
Cana fides. Populos terras Aſtræa reuiſat;
Et referant gratas otia longa vices.

IN OBITVM ENEMVNDI GVALTERII INSIGNIS CITHAROEDI.

EPICEDIVM.

*

GALLICVS Amphion iacet hic ENEMVNDVS, Amico
Nulli flebilior, quam mihi GVALTERIVS;
Ille graues perſæpe caua Teſtudine curas
Leniuit, dulces addocuitque modos.
Saxa mouere loco potuit, Fluuioſque rapaces
Siſtere Threicij chorda canora Ducis;
Callidus hic Regnantum animos, aureſque magiſtro
Pollice, & arguta detinuiſſe fide.
Quin ego funereas Cithara potuiſſe Sorores
Flectere crediderim, mors niſi ſurda foret.
Non omnis tamen interiit, meliore ſuperſtes
Parte ſui, multo regnat in ore Virum.

Regnabitque, artes donec colet Orbis honeſtas
Dum colet humanum muſica Plectra genus
Oſſa tegit natale ſolum, Mens libera Cælo
Hoſpitat, æterno qua micat igne Lyra.

ILLVSTRISSIMIS D. D.

ABELI DE SERVIEN

ET

NICOLAO FOVCQVET

ÆRARII DVVMVIRIS

LIBELLVS SVPPLEX.

IAM prope bis ſenos Quæſtoria capſula menſes
Aſſeruat Domini pollentem nomine chartam,
Annua quæ nobis, detracto ex Aſſe triente,
Quæſtorem præſtare iubet: negat ille daturum,
Ni Regis placito ſubſcribat vterque Duumuir
Ærari, quorum arbitrio, curaque fideli
Tam dignis patet, ac indignis clauditur Arca
Principis, ingentes aurique flagellat aceruos,
Scilicet amborum aſſiduo diſtenta labore.
Ergo mihi date vos faciles, deciſa petenti
Quæ LODOVIX alimenta Parens, Diplomate ſanxit,
Quæque Patrem referens Natus ſolaria præbet:
Nec ſinite hunc veſtrum, mediocri debita quamuis
Præmia virtuti, ſic mendicare Clientem,
Aulæ quem lecti Proceres plerumque benigno

Lumine reſpiciunt, Heroum clara potentem
Carmine, victuris inſcribere Nomina Faſtis;
Quinetiam, patrio veſtis cui murice candet,
IVLIVS ipſe aderit fautor, quo Præſide rerum
Gallus ouat; metuetque ſibi bellator Iberus
Poſt paulo exitium, & pacis præludia poſcet.

NOBILISSIMO
ERVDITISSIMOQVE VIRO
HVGONI LYONNEO
TORQVATI
VTRIVSQVE ORDINIS
COMMENDATORI,
Nec non eiuſdem Collegij ſummo
Ceremoniarum Arbitro.

Vt inchoati a ſe beneficij gratiam apud Ærarij Duumviros, qua cœpit animi propenſione velit abſoluere.

*

TE noſtri recitante modos guſtaſſe Libelli
Quem penes eſt ſacræ Arbitrium, & cuſtodia Gazæ
Tot clarum ABELEM meritis, mihi nota, tibique
Luſtralis propior conſanguinitate Lauacri

Narrauit blando arridens ſermone Puella,
Cui formæ decor, & niuei cognata pudoris
Simplicitas, candorque, haud paucos fecit Amantes,
Meque adeo pridem ſibi conciliauit Amicum.
Viſa mihi e doctis adſtare Sororibus vna,
Triſtitiamque, metumque animo ſic depulit omnem;
Dum retulit, te, nempe, mei meminiſſe, meæque
Verſiculos laudaſſe, & vota preceſque Thaliæ,
Verbis, quæ valeant quoque nugis addere pondus.
Quod ſupereſt, te noſtrarum tutela, decuſque,
Et columen rerum, per caſta biuerticis oro
Numina Parnaſſi, per & vſque virentia Pindi
Culmina, perque hauſtos auido tibi gutture fontes
Aonidum, primis quibus es lætatus ab annis;
Denique per ſi quid placui, vel Apolline dignum
Aptaui Citharæ neruis; cœptum alite dextro
Exige opus, Vatique tuo mala tædia longæ
Tolle moræ, ac lenti ſufflamina diſcute tandem
Quæſtoris, qui me toties ſpe luſit inani
Frendentem, queſtumque palam Iouis irrita iuſſa,
Et miſere abſumptas prandentis ad oſtia luces.
Siccine perpetuis, dixi, damnata tenebris,
Informique ſitu, ac fœdo ſqualore prematur
Pagina, cui Nomen Iuuenis toto Orbe tremendus
Appinxit LODOVIX? hanc tu Vir maxime, Blattis
Eripies, mox inſpectam Præfectus vterque
Ærari, adſcripto per te, mihi nomine reddet.

AD ERVDITISSIMVM NOSTRIQVE STVDIOSISSIMVM IVVENEM, FRANCISC. LIGNERIVM.

ODE.

*

NON me ſic placido videt
  Suaues docta modos, lumine Pieris,
  Latouſve dedit potens
Caſtigata adeo fingere carmina,
  Vt palmæ pretium mihi
Clarus poſtgenitis inuideat Maro,
  Romanæque Parens Lyræ
Noſtros, grande aliquid, verſiculos putet;
  Vtrumque vt Superi velint
Alma, quod cupiam, Luce iterum frui.
  Tantis deſine me, precor,
Commiſiſſe Viris, quos timido procul
  Sat cuiuis pede ſubſequi.
Nobis vt tribuas plus nimio, tuus
  In nos, noſtraque amor facit,
Quem nullis doleo promeritum mihi
  Antehac officiis, neque
Spes quandoque vices reddere mutuas,
  Et cantus numeris pares,
Quos gentilitio flore decentius

Virgo quæ nitet obtulit;
Hæc, nulla articulis tinnula blandius
Curuæ fila mouet Lyræ,
Aut vocis liquidæ, cum fidibus, ſono
Aures atque animos tenet.
Cui non grata forent munera, amabili
Nymphæ quæ data ſint manu?
Vt verum loquar, acceptior hinc mihi
Quamuis immerito obtigit
Tot laudum ſeries, & capiti additum
Per te inſigne decus meo.
At certe immodicis noſter honoribus
Extolli metuit pudor,
Debetur meritis, Laurea, Principum
Vatum, me quibus imparem
Agnoſco, tenuis conſcius ingeni:
Quod ſi noſtra virentibus
Sertis collibuit cingere tempora,
Myrtis adde roſas breues,
Dum curas Iuuenum dicere, & anxiis
Ægrum pectus amoribus,
Nec non ſidereis ignibus æmulas
Vrentis Dominæ faces
Inter vina placet libera, & obuiis
Conditas ſalibus dapes:
Quin vdam foliis dum calet Euius,
Frontem pampineis preme,
Si deſint, ederis ſtringe ſequacibus
Vatis Cæſariem vuidi;
Nam ſiccum exanimant ſollicitudines
Belliqne ancipitis metus,
Quando hinc arma fremunt extera, ciuicus
Hinc vaſtat Patriam furor,
Noſtrorumque ſua in viſcera, pro pudor!

Accinctæ Procerum manus.
Æquiſne hæc oculis ſobrius, heu, meæ
Spectem funera Galliæ?
Vinci neſcia Gens nuper, & Arbitra
Regum, ſiccine proprio,
Qua ſternendus Iber robore corruas?
Sed me longius hic mei,
Oblitumque tui, diſcruciet dolor,
Triſtes ni querimonias,
Luctuſque amoueat lætitiæ dator,
Et menſæ, Genius, comes.
I, deſcende puer, prome reconditos,
Belnenſi latices cado;
Iam nunc proſiliat robore fiſſili
Maturus ſtomacho liquor.
At, ne munda parum pocula nauſeam
Et bilem moueant, caue:
Fac rore aſſiduo plurima lacrymet
Cryſtallus, procul Hadriæ
Quam mittit ſinus, at pulchrior aſpici
Cum plena irrubuit mero.
Quo mens incaleat, venaque lætius.

EMINENTISSIMO
CARDINALI
IVLIO MAZARINO
IN OBITVM PARENTIS.
ODE.

*

ERgo Parentis IVLIVS vicem optimi
  Dolebit æternum pius?
Nec vlla finem temporis dabit mora,
  Modumve ponet lacrymis!
At ille quantas corporis vitat cruces,
  Luciſque quot faſtidia,
Annos agentem pene vicenos quater
  Quem Parca viuis eximit.
Benigna certe Fata rectius voces
  Quæ tot malis obnoxiam;
Et quod malorum peſſimum eſt, dementiæ,
  Minore paulo contrahunt
Gyro ſenectam, triſtis ante luridos
  Quam languor artus occupet,
Formamque viui præferens cadaueris,
  Suis, & horrendus ſibi,
Atras laceſſat queſtibus vanis Deas,
  Quod ſe morentur perdere,

Male ominato terreat viſu obuios
  Furuæ Cliens Proſerpinæ.
Feliciori ſorte nuper hinc tuus
  Ad aſtra migrauit Pater,
Frui virente cui ſenecta contigit
  Et rebus apta maximis;
Cui menſque ſana perſtitit nouiſſimum
  Ad vſque vitæ ſpiritum.
Tu Roma teſtis, ipſa teſtis Gallia
  Quam ſæpe flagranti licet,
Et inquieto Gallicæ rei Statu,
  Probauit efflictim ſibi
Suoque longe chariorem IVLIO,
  Qui Rege pollens auſpice,
Late patentis Imperi negotia
  Frendente Ibero ſuſtinet.
Hunc innocentis culta vitæ ſemita,
  Et priſca morum ſanctitas
Perambulantem ſiderum igneas domos,
  Et celſa Diuorum atria
Beatitatis duxit ad faſtigium
  Quo ſola virtus euehit.
Certe perenni Cælitum conſortio
  Deflere gaudentem, nefas:
Satis ſuperque luctui datum hactenus,
  Compeſce, IVLI, lacrymas.

AD

ILLVSTRISSIMVM VIRVM

NICOLAVM FOVCQVET

IN SVPREMO GALLIARVM SENATV

RATIONES REGIAS

PROCVRANTEM,

NEC NON

ÆRARII PRÆFECTVM.

EPISTOLA.

Vt decem & ſex diſticha pulcherrimis totidem Statuis, quæ villa ſuæ porticum elegantiſſimam exornant, accommoda; libens accipiat, ac, ſi videbitur, ſaxis incidi iubeat.

Apta bis octonis placidus lege diſticha Signis,
Impariter iuncto quæ luſit carmine Muſa,
Dum fictos ſtupeo vultus, animataque ſaxa;
Hic vbi vicino ſurgens noua porticus agro
Tot præbet formoſa tuæ ſpectacula Villæ.
Suaue graues illic nonnumquam ponere curas,
Rara ſuburbani dum captas otia ruris:

Nempe animus vaſta rerum ſub mole fatiſcens
Deficiat, multo ni pectora feſſa labore
Paulum alterna quies recreet, vireſque miniſtret
Vſque nouas, tibi præcipue, cui Regia Gaza
Credita, cui Fiſci rationes, iuraque ſubſunt,
Quemque nimis longi, proh! cæca inſania Martis
Vberiore adigit cumulare Æraria cenſu.
Ne tamen aſſiduis bellorum ſumptibus impar,
Et grauiore oppreſſa iugo Prouincia clamet
Rite caues, neue Exactor, rigiduſque Satelles
Iuſſa recurrentis dum colligit Æra tributi,
Sæuiat aſperius, meſſes, armenta, gregeſque
Auferat, immeritoſque adeo compellat Agreſtes
Vincla pati, & tenues in carcere ponere vitas.
Id viſum crudele nefas, tibi ſcilicet æque
Sollicito ne qua Princeps, Populuſque laboret;
Sic etenim amborum procuras commoda, vt vnus
Sentiat, atque alter merito te iure Patronum,
Et doleas indignus eget, te diuite, ſi quis;
Deque tuo non parce inopem ſolere, iuueſque;
Securus propriæ tumeat dum Principis Arca.
Muneris hinc gemini LODOVIX tibi ceſſit honores,
Purpurei hinc Proceres, hinc te ſibi vindicat Aula
Et varios mire ſolertem aſſumit in vſus,
Proſequiturque pari ſtudio veneratur, amatque:
Idque vel ipſa palam, quamuis inuita, fatetur
Inuidia, id noſtras haud mendax fama per vrbes,
Atque adeo totis iam Gallia perſonat oris.
  Nimirum tu quod Patriæ, quod publica poſcit
Vtilitas, Regnique decus, quod iura, Pudorque,
Sanctaque Religio, & priſci reuerentia cultus
Suades non timide, moliris gnauiter, vrges
Strenuus inceptum, nec res, & idonea rebus
Cunctando momenta teris; te Iudice, nemo

Conqueritur plures, dilata negotia in annos
Damnoſa torpere mora, & vaneſcere in auras.
Nulla ſupercilij grauitas moroſa Clientem
Alloquio prohibet, cuiuis par copia fandi,
Nec facili remouet Ciues a limine toruus
Ianitor, ac turpi miſcet mala verba repulſæ.
Polliciti te certa fides, te pectus Honeſto
Incoctum, fallique, & fallere neſcia Virtus,
Ingenij commendat amor, ſtudiumque Camœnæ
Non vilis, ſed quæ Cælo donare Quirites
Poſſit, & æternæ committere Nomina famæ.
Atque hæc, tot meritis licet inferiora loquuto
Sufficiant, olim forſan, modo vita ſuperſit,
Et fauæas, te digna nouo canet auſpice Vates.
Nunc itaque, vt primæ reſpondeat vltima chartæ,
Claudaturque breuis quo cœpit Epiſtola ſenſu,
Curia dum, feſtaque ſilent Æraria luce,
Dum liber curis animus vacat; inſpice noſtra
Num bene quæque ſuis aptentur diſticha ſaxis.

IVPITER.

Nil purum ſceleris pectus mea Fulmina terrent:
Exanimis pállet fulgur ad omne reus.

IVNO.

Spirat in hoc ſaxo Diuum Regina, ſuperbe
Ingrediens, Coniux, & Ioue digna Soror.

NEPTVNVS.

Æquoris irati ſpeciem, fremitumque, minaſque
Phidiaca hic poſuit nobilis arte manus.

AMPHITRITE.

En tibi compoſitis ſtrati maris otia ventis,
Arridens blando quæ facit ore Dea.

PLVTO.

Torua Deo facies, Maieſtas dira, triformis
Ianitor, Infernum dant tibi noſſe Iouem.

PROSERPINA.

Nequicquam Æthneis mater me quærit in aruis,
Tartareus Sponſam quam ſibi raptor habet.

SATVRNVS.

Falce potens, ac dente vorax, licet omnia carpam,
Quæ venit ingenio fama, perennis erit.

CYBELE.

Magna Deum mater turrito vertice, rerum
Semina clauſa ſuo promit, alitque ſinu.

MERCVRIVS.

Me celeri mandata Deum perferre volatu
Iuſſit, & Eloquij fundere mella Pater.

FAVNVS.

Non moritur ſimilem ſibi qui poſt fata relinquit;
Indignus vixit qui ſine Prole iacet.

PALLAS.

Prognatam Iouis e Cerebro ſapientia monſtrat ;
Belligeram capitis tegmen & haſta Deam.

BACCHVS.

Magna triumphatis mihi gloria venit ab Indis.
Non minor at curas vincere poſſe graues.

HERCVLES.

Per me Terra caret monſtris, formidine Gentes ;
Sic mihi biſſenus contulit aſtra Labor.

FLORA.

Forma decens oculos , nares demulcet odorum
Copia, & æterno Ver mihi flore tepet.

HEBE.

Grata Ioui quondam miſcebam pocula, ſed me
Neſcio qua Phrygius depulit arte puer.

LAOCOON.

Heu miſerande Parens ! lethali ſoluere nexu
Corpora Natorum, Palladis ira vetat.

ABSTERSÆ

ASBTERSÆ PRINCIPIS EMINENTISSIMI IVLII MAZARINI LACRYMÆ

Super immaturo Sororis optimæ, ac ſubinde Neptis amantiſſimæ Obitu.

REGNANTVM pertæſa domos, Aulæque fugaces
  Delicias, IVLI migrat ad aſtra Soror:
Qua non inſigni pietate, & Stemmate priſco
  Inter Romanas clarior vlla Nurus.
Haud tamen hinc fati aſperitas ſatiata, recenti
  A partu Neptem mors quoque ſæua rapit:
Non tulit elatas Matrem Natamque prope vno
  Funere, quem Latij muricis ambit honos:
Soluitur in lacrymas Princeps; lucemque peroſus,
  Parte ſui media vult pereunte mori:
Non thalami iuuat alma quies, recreantve iacentis
  Apponi ſolitæ corpus inane dapes.
Non priuata ſalus, non illi publica curæ:
  Quin Sceptris inhians iam ſibi plaudit Iber.
Tum LODOVIX, ſimul ANNA parens, lacerata-que veſtes
  Gallia, proh! tantum Di prohibete nefas.

Plebs vna & Proceres non ſurda laceſſere votis
Numina: nil tantæ non valuere preces.
Abſtitit Heroi mœror, ſenſimque reſumptis
Viribus, Imperij rebus, vt ante, vacat.
Adde quod extinctis ambabus Nympha ſuperſtes
Nubit Dis genito, mox genitura Deos:
Intempeſtiui ſponſæ inter gaudia luctus,
Inuitatque hilares tæda marita iocos:
Iam cantatus Hymen, iam feſto Regia plauſu,
Et ſtrepit EVGENII Principis alta domus.
Hoc longum precor incolumi noua Nupta fruatur,
Et videat ſobolis pignora vterque ſuæ.
Interea Pacem maturet Auunculus ingens,
Det lætos Populis, & ſine nube dies.

IN

CHRISTINAM

SERENISSIMAM SVECORVM REGINAM,

Poſtquam depoſito ſponte Imperio Catholicæ Fidei dogmata profeſſa eſt.

EPIGRAMMA.

*

MVLTA quidem de te cecinit mihi ſæpe vocata
  Aonij Princeps Calliopæa Chori;
Plura tamen dictis, quin & maiora ſuperſunt,
  Mollibus at Cytharæ non referenda modis.
Depoſitos Faſces ob Religionis amorem,
  Quis, niſi diuino percitus igne, canat?
Scilicet id tantis deerat virtutibus vnum,
  Subdere Romano Regia colla Patri.
Diſcite quos Regni ſitis inſatiabilis vrget,
  Eſſe aliquid Sceptris maius, & Imperio.

E ij

AD EMINENTISSIMVM PRINCIPEM IVLIVM MAZARINVM

De reſtituta Regi ſanitate.

ODE.

REGEM non dubiis proſpera nuntiis
Saluum fama refert; I puer ocyus,
Deprome e veteri lene merum cado,
Et profer calyces virgine roſcidos
Lympha, non aliter, me licet Arbitro,
Succos nectarei ducere Liberi;
Nunc potare decet, nunc dapibus iuuat,
Et feſtis animi gaudia plauſibus
Teſtari; LODOVIX conualuit, ſui
Iam votique reus, ſoluere debitas
It grates Superis, regiaque integræ
Portat dona libens, Sceptraque Virgini,
Carnutum populus quam veteri colit
Fano conſpicuam, & flectere nobilem,
Caſtis quem peperit viſceribus Deum.
Quid dulci melius prouida Numina
Concedant Patriæ? reddita Principi,
Reginæque ſalus, quæ velut anxia
Pullos ſeruat auis, ne malus appetat
Implumes coluber; ſic Domino Parens,

Et cuſtos metuit ſedula Filio,
Quo nunc omnis ouat ſoſpite Gallia,
Europeque ſibi quem cupiat Ducem.
Nunc curæ valeant, & querimoniæ,
Triſtes atque metus; luctifica agmina
Morborum, ite procul, rectius impias
Vaſtatura domos, aruaque Biſtonum,
Terra qui Venetos, & pelago premunt.
At tu, magnanimi cui Iuuenis datum
Aſſediſſe thoro, dum foret acrior
Morbi dira lues, & lacrymis genæ
Rorarent; faciant, o Superi diu
Poſthac incolumi Principe gaudeas:
Id mecum aſſidua, Plebs, Equites, Patres,
Aris appliciti ſollicitant prece:
Ac te conſiliis, & grauibus parem
Attollunt, merita laude, negotiis,
Seu bellare placet, clauſtraque longius
Proferre Imperij; condere ſeu bonas
Paces, & gladios vertere falcibus
Regni poſcet honos, & tibi publicæ
Dudum ſumma Rei, curaque credita.
Felix ſorte tua! quem, Domino auſpice,
Belli ſuſpiciunt, Pacis & Arbitrum
Gentes finitimæ; quem toties ſibi,
Fatalemque ſuis arcibus, æmulus
Expauit, trepidis cum Sociis, Iber.

AD EVMDEM,

In præmaturam mortem Alphonſi Mancinij Nepotis.

ODE.

*

QVID debeas ô Gallia, ſoſpiti
Poſt tot Suorum funera, IVLIO,
Qui noſtra decantet recenti
Pieris exanimata caſu?

Eheu metentis cuncta neceſſitas
Inuicta fati! non teneræ decus,
Et flos iuuentæ, non Deorum
Sanguis, atras repulit Sorores.

Te, lucis ipſo in limine, proh dolor!
Tanti Nepotem ſpes & Auunculi,
ALPHONSE deflemus iacentem
Quo Soror, atque Parens ſepulchro.

AD EVMDEM,

EPIGRAMMA.

*

SVAVE mihi, fateor, quod dicar Horatius alter
Dum tua Romulea concino facta Lyra:
At Mæcenatem ni præſtes optime IVLI,
Quantulus eſt ſine te nominis huius honos?

SPECTATISSIMO VIRO

IOANNI BAPTISTÆ COLBERTO

REGI A SANCTIORIBVS CONSILIIS.

PROSEVCTICON.

NI faueas, adſiſque tuo, COLBERTE, Clienti,
  Det ventis ſteriles noſtra Thalia modos;
Hanc licet auguſto commendet IVLIVS ore,
  Et mea non triſti carmina fronte legat;
Tot tamen vſque graues agitat ſub pectore curas,
  Vatis vt ille ſui vix memor eſſe queat.
Tu, cui noſſe datum molliſſima tempora fandi,
  Ardua cui Domini Regia, Menſque patet;
Dexter ades, facilemque mihi da Principis aurem,
  Eius & alloquio, dum iuuat hora, frui.
Annuis, o factum bene! ſed pro munere tanto
  Quas referat grates, quidve Poeta roget?
Vt longum acceptus Domino, Regique, Tuiſque,
  Impletis centum meſſibus, aſtra petas.

HOc Carmen meo rogatu fecerat vir eruditus, ac mihi non ſtili modo nitore, & elegantia, ſed morum ſuauitate chariſſimus: vt suppleret Epiſtolæ vicem in Theſibus, quas lætæ, ac ingentis ſpei adoleſcens Abbas Chauinius, Eminentiſſimo Cardinali nuper dicauit. Verum literator neſcio quis male feriatus, pulcherrimum Ingenij fœtum auſus eſt corrumpere; dum ſurrepto vno, aut altero Vatis emendatiſſimi verſu, reliqua de ſuo intexuit; hoc eſt aureis ærea non permutauit quidem, ſed miſcuit. Audax ineptiſſimi plagiarij facinus non aliter vindicandum cenſui, quam ſi genuinum, & integrum Amici mei opuſculum placeret typis excudi, ac ſic, omnibus politioris literaturæ ſtudioſis facilius innoteſcere. Meminiſſe oportet, in Theſium fronte expreſſam eſſe, laudatiſſimi cælatoris manu, Argonautarum expeditionem; inter quos duo præcipui ſeſe oculis ingerunt, velleris aurei raptor Iaſon, & Orpheus cithara canens. Cæterum, quam ingenioſe, quam feliciter, res adeo remotas, & a ſeculi noſtri moribus alienas, Herois Eminentiſſimi factis aptauerit Poeta, æqui lectoris eſto iudicium.

LVD. HENRIC. BRIENNÆ COMES.

EMINENTISSIMO PRINCIPI

IVLIO MAZARINO

S. R. E. CARDINALI.

CONſILIO, factiſque; domi, bellique potentem
Expauit te ſtratus Iber; didicere cohortes
Auſtriacæ vinci indocilem, Rhenique ſubactus
Accola, & aſſiduo Gens Marte exercita Belgæ;
Doctus & Eridani potor, malefidaque Manto,
Formidare tuos, LODOICO Principe, Faſces.
Senſit te Alcidem nuper contuſa rebellis,
Et capitum hydra ferax; te ſenſit Iaſona, raptis
Arbore fatali exuuiis, & vellere fuluo,
Tot ſibi qui domitas vrbes ereptaque Regna,
Et procul aduectæ queritur cunctantia lamnæ
Pondera, quæ medio, per te, ratis æmula ponto
Occupat, & iuſſos prohibet contingere portus.
Hinc ſibi te placidum Geticæ colit Arbiter oræ,
Sarmataque infenſum nolit, Danuſque tremiſcat,
Palleſcant Socij, promiſſaque Cæſaris arma.
Nec, ſi vitales iterum ſub luminis auras
Threicius redeat Vates, Phœbique Sacerdos,
Quem fama eſt ceciniſſe Deos, pueroſque Deorum,
Magnanimoſque Duces Argiuæ robora Pubis,
Te, quanto decet ore, canat; Populiſque verendum
Nomen, & ambitis IVLI caput inſerat aſtris.
Mene his certantem auſpiciis, hoc Numine tutum
Aduerſæ moueant acies? quin læta triumphi

Spes, & honos, nitidiſque affulget Gloria pennis,
Dum vires, additque animos præſentia tanti
Herois, cui tot debet mea Gallia palmas;
Cuius & æternos meritis ſacrauit honores.

NOBILISSIMO IVVENI

LVDOVICO PHELIPPEAVX

PATERNÆ DIGNITATIS CONSORTI,

SVCCESSORIQVE DESIGNATO.

*

QVOD tibi florentes nondum lanugine malas
Veſtito, Patrium munus obire datum eſt;
Hoc, morum ingenuus candor, maturius annis
Ingenium, & multa Palladis arte madens;
Hoc, Patris euicere preces, perſpectaque dudum
Temporibus dubiis, non ſine laude, fides.
Egregium, flore hoc æui, te rebus agendis
Ferre parem, atque Senum promeruiſſe decus.
Macte alacri virtute puer, gentile capeſce
Fortis opus, magni iuſſa faceſſe Iouis.
Te Pater, & Patruus, necnon Auus excitat author;
Quiſque ſibi emenſum monſtrat honoris iter.

ANNA tibi, Latioque fauet ſpectabilis Oſtro
IVLIVS, Imperij, quo duce, tuta ſalus.
Ergo valere iube Collis celebrata Latini
Caſtra, Patris ſocium recta paterna decent,
Tecta Palatinas inter pulcherrima Sedes,
Quæ tollunt Domina celſius Vrbe caput;
Hic, longum, precor, aſſideas Collega Parenti,
Cui veniat lento cana ſenecta gradu.

ILLVSTRISSIMO VIRO
NICOLAO FOVCQVET
SVMMO
GALLICI ÆRARII
PRÆFECTO, &c.

Poſtulat, vt ſibi in regiæ familiæ numerum adſcripto, Annua in poſterum numerato ſoluantur.

SERMONIS Latij Interpres te Regius vnum
Hoc rogat, vt ſibi quæ Princeps Diplomate ſanxit
Annua, percipiat quo regia turba canentum
Seu fidibus, ſeu voce capit ſtipiendia ritu;
Ac pendat faciles, per menſtrua ſingula, nummos,
Qui Symphoniacis, Tonſoribus, & Citharœdis,
Mercedes ſolitas, nullo ſufflamine, præſtat.
Id noſtræ decus, & præſens tutela Camœnæ,
Qui rerum, inuicto ſub Principe, tractat habenas,

Certaque pollicitæ maturat fœdera Pacis,
IVLIVS, annuerit grate; Vatemque ſuperba
Quæſtorum, ſine fine pati faſtidia nolit,
Ac totos perſtare ad mancipis oſtia ſoles,
Supplicis in morem, prope mendicare coacti,
Quæ bonus Ingeniis LODOVIX alimenta miniſtrat.
Tu, Dominæ cuſtos, atque arbiter optime Gazæ,
Probroſum, & ſtudiis inimicum tollito morem,
Ne poſthac ſint mille tuo ſubeunda Clienti
Tædia, mille moræ, neu compellatur eamdem
Ire, redire viam toties, ſeniorque pedeſque.
Tum mea, victuro forſan te carmine, ad altas
Euehet Heroum ſedes, totumque vetabit
Muſa mori; neque enim nobis præcordia finxit
Cornea, & obtuſo reſides in pectore fibras
Alma parens natura, & ſideris aura benigni;
Aſt animum officij memorem, dignaſque referre
Sollicitum ac docilem, tanto pro munere, grates.

AD
EVMDEM,
OCTASTICHON.

IAMDVDVM, Vir ſumme, tuas extollere Valles,
Non prius audito carmine, Muſa parat:
Sed me non patitur triſti mens anxia cura,
Exigere inceptum, quo pede cœpit, opus.
Tertius ah! ſolito ſine munere Principis, annus
Vertitur, hinc Vatis ſollicitudo tui:
Terna iube facilis numeret ſtipendia Quæſtor,
Protinus ingenij vena beata fluat.

AD EMINENTISSIMVM PRINCIPEM IVLIVM MAZARINVM,

Poſt confectam a ſe, mox ſtabilitam, auſpicatiſſimo Regis Hymenæo, Pacem.

ODE.

RERVM potentem ſcribere IVLIVM
Phœbi Sacerdos audeo, tu mihi,
Regina doctarum Sororum
Calliopæa, faue canenti.

Non ſemper atro fulgurat æthere,
Gaudetve nimbis Iupiter horridus;
Non ſemper inſanæ fatigant
Veliuolum pelagus procellæ:

Haud vſque terris inuidet aureæ
Lucis Parentem faſcia nubium
Obducta cælo, nec perennes
Dat glacialis hyems pruinas:

Vdo recentes Vere Fauonij
Poſt brumæ inertis frigora amœnius
Spirant, vireſcentique tellus
Picta ſinu, melius renidet;

Iucundiori Sol radio nitet,
Cum pene victum deliquio iubar
Mundo laboranti refundit,
Nec medio Soror obſtat orbe.

Sic vera virtus, gratior emicat,
Vtcunque prauis Inuidiæ artibus
Celata, mortales reuiſit,
Æthereoque hilarat nitore.

Fortuna quamuis ſæuiat impotens,
Vertatque ſummis infima, tum caput
Attolit, obſtanteſque late
Proruit imperioſa turmas.

Præſens mearum teſtis & arbiter
Sententiarum, murice patrio
Spectandus, ac pridem tacente
Inuidia, tituliſque maior,

Omnique laudum munere IVLIVS,
Virtute auita, & Stemmate nobilis;
Cui feſta, tot debet triumphos,
Gallia, tot LODOICVS arces.

Non hunc furentis turbo licentiæ;
Non diffidentum factio Principum,
Vrbiſque lymphatæ tumultus,
Regis ab obſequio fideli

Deterruerunt: quatenus Imperi
Huic vna curæ eſt, & Domini ſalus,
Quem Pacis, & clarum Duelli
Arbitriis, veneratur Orbis,

Ex quo, virorum te ſibi maximum
Admouit, ingens qui Diadematis
Pondus leuares, ac frementum
Eumenidum obtereres colubros.

Vinctumque ahenis bracchia nexibus
Martem, iuberes trans Rhodopes iuga,
Hebrique fontes, igne, ferro,
Luctificas iterare clades.

Infecta nuper cædibus æquora,
Amneſque paſſim mole cadauerum
Stetere, denſatiſque pingues
Funeribus, maduere campi:

Romanus heros, quidlibet arduum
Sub Rege tanto, ſtrenuus aggredi;
Abominandam ſolus audet
Siſtere diluuiem cruoris.

Iras Potentum, crudaque prælia,
Terraque motus, & pelago ſuper
Sedaſſe, præclarum; triumque
Iurgia, vix dirimenda, Regum.

Quod arma Danus, quod poſuit Getes,
Quod bellicoſus Sarmata deſtitit
Pugnare vicinas ad Arctos,
Muneris eſſe tui fatentur.

Hinc & Paterno iam Solio ſedens,
Tranquilla ducit Carolus otia;
Hinc cœpit, exoſus Tyrannum,
Regia fræna pati Britannus.

Te Chriſtiani nominis impius
Formidat hoſtis; ſuſpicit Adriæ
Regnator, inſignem, tot annis
Æmula, conciliare Sceptra:

Nec alter vſquam iungere myrteas
Lauris coronas, ingenioſior;
Tædaque, bellantes, iugali,
Dexterior ſociare Gentes.

Aducta, fauſtis huc auibus, Tagi
Ab vſque ripis, alma THERESIA,
Quæ prole, poſtpaulo, virili,
Te faciat, LODOICE, patrem,

Indo refuſum quale ebori decus
Appingit oſtrum, lilia quos roſis
Dant miſta formoſis colores,
Dat placito noua nupta vultu.

Cretam Deorum ſanguine comprobat
Oris venuſtus purpurei decor,
Frontiſque maieſtas verendæ, &
Sideribus ſimiles ocelli.

Antonianis, quo decet ordine,
Cultuque, portis, obuia Ciuitas,
Geſtit, Palatino tepentem
Viſere Semideam cubili.

Late patentes vix populum viæ
Cepere, ciues tantus, & aduenas,
Pompæ triumphalis ſuperbam
Ardor habet ſeriem tueri:

Huc denſa matrum, turbaque virginum,
Huc feruida ætas, & ſenio grauis,
Aulæque primores, Forique,
Læti animis properare certant.

Hos inter ibat, dignior aſpici,
Gentis Togatæ Dux SEGVIERIVS,
Quem noſtra iamdudum, canoro
Pectine, ad aſtra tulit Camœna.

At, quanta Matris gaudia regium
Mulſere pectus! dum Superis pares,
Natumque miratur Nurumque,
Delicias, populique vota.

Vt iuuit alto, conſpicuæ domus
ANNAM theatro, tot Procerum agmina,
Oſtroque fulgentes, & auro
Cernere equos; Equitumque vultus,

Non iam minaci, & toruo habitu feros,
Quales in hoſtem. quin, placidi optimam
Regis parentem, teque IVLI,
Huic comitem, pariter ſalutant.

Longas Iberis, o pia Numina,
Præſtate Gallis, hoc Duce, ferias;
Immenſa terrarum, mariſque,
Imperiis moderentur æquis,

Sic Diua, neruis docta ſonantibus,
Æquanda Cælo dicere Nomina,
Pacis datorem MAZARINVM,
Dat memori celebrare cantu.

AD

ILLVSTRISSIMVM VIRVM

D. D.

LVDOVICVM HENRICVM LOMENIVM BRIENNÆ COMITEM,

REGI A CONSILIIS, ACTIBVS, ET EPISTOLIS.

ODE,

Quam Poeta inopino Fato prauentus imperfectam reliquit.

*

IAM dudum Latiis iuncta Sororibus
Euterpe queritur, quod neque proprio,
Nec gentilitio nomine, dulcibus
Compellare ſibi te liceat modis:
Quæ ſit cauſa rogas? hæc: inamabili
Aurem vtramque ſono durius afficit,
Inconcinna vbiuis aſperitas ineſt.
Nam voces numeris claudere barbaras,
Quam noſti, & colimus Muſa venuſtior
Imprimis vetat, & grande putat nefas.

Hinc Romana parum ſponte vocabula
Moroſi fugimus cautius, ac maris
Euitat ſcopulos nauita callidus,
Aut turpes maculas, fœmina candidis
Cultu quæ niueo certat oloribus,
Quæ ſe infert Iuuenum nobilium Choris.
Te ſcribendi eadem religio tenet
Aulæ de puero nempe leporibus
Incoctumque iocis, te nitidi iuuant
Sermonis veneres, mundaque caſtitas.
Sed nos ante ſacer Pieridum Chorus
Aſſuetum vſque ſuis fontibus egerit,
Quam te verſiculis dulce fluentibus
Indictum patiar tot titulis parem;
Quem noſtræ caput, & ſpem ſolidam rei,
Quem noſtræ decus, & præſidium Lyræ
Victuris decuit dicere cantibus,
Cuiuſque hiſtoriis fama pedeſtribus
Iampridem Populos iuit ad exteros.

* * * * * * * * * * * * * * *

IN ORTVM DELPHINI.

EXTEMPORALE CARMEN

Quod audito felici Reginæ partu cecinit Poeta paucis ante obitum diebus.

*

ALME Puer, formoſe Puer, Iouis aurea Galli
Progenies, magni quem pollens Nata PHILIPPI
Felici enixa eſt vota inter publica partu;
O ſalue ingentis LODOICI maſcula proles.
Debuit hinc naſci totus cui pareat Orbis.

HYMNVS

Aue Maris ſtella,

Verſu Alcaico redditus.

*

NAVTIS amicum ſidus, & anchora,
O Diua ſalue, Virgineo Deum
Enixa partu, quo beatæ
Cælicolum patuere ſedes.

Quam miſſus alto pertulit Aliger
Audi ſalutem, concilia Polo
Terras nocentes, vertat EVA
Nomen, aue canat omnis ætas.

Abrumpe mœſtis vincula ſontibus,
Menteſque ſacro lumine recrea,
Auerte caſus imminentes,
Supplicibus meliora poſce.

Oſtende Nato pectus, & audiat
Per te ſuorum vota Clientium,
Qui Sortis humanæ miſertus
Te potuit Genitrice naſci.

Regina cœtus Virginei, vnice
Manſueta, culpas elue, & inuicem
Præſta benignos, obſequentes,
Moribus & niueos pudicis.

Fac Diua, puri labi ſ eant dies,
Rectaque greſſus dirige quo tuæ
Nos prolis aſpectu, fruique
Siderea mereamur Aula.

Æterna ſummo gloria ſit Patri,
Natoque, nec non Spiritui Deo,
Numenque tres vnum futuris
Poſteritas colat vſque ſeclis.

SIc te Diua precor, dum mordax Ilia flatus
Lancinat, & ventris tormina dira premunt.
Has alui ſedato cruces, tu cuius ab Aluo
Cunctorum effuſa eſt abſque dolore ſalus.

FRAGMENTA, IN ORTVM LVDOVICI XIV.

EXTEMPORALE CARMEN.

*

EXVLTENT quibus eſt Francorum nomen amicum!
Gallia lætetur, duplex lætetur & Orbis:
Scilicet, expectata diu, votiſque petita
Aduenit, LODOICE, dies quæ Patris amandum
Nomen, & optatæ peperit tibi gaudia Prolis;
Quæque dabit placidas palmis intexere myrtos.
Ergo alacres feſtis populi indulgete choreis,
Miſtaque plaudentum ſuperas tuba vocibus auras
Verberet, & lætis feriat clangoribus aures:
Reſponſatrices geminent læta omnia ripæ,
Excitoſque vocent grata ad ſpectacula ciues.
Quin etiam ſubito currens, de fonte Lyæus
Purpureos fundat plebi, ſua munera, ſuccos,
Liberaque alternis celebrentur pocula menſis.
Abrumpant crebro reboantia tympana ſomnos,
Perque vias impune tonent Mauortis ahena:
Lætitiæ teſtes illuſtrent tecta lucernæ
Et certent mediis lignorum incendia vicis,

Suſcipiantque vices Phœbææ lampadis, atque
Nocturnas ſuperent aſcita luce tenebras.
Ædis dum Dominæ ſacra fundamenta manebunt,
Et geminæ caput attollent ad ſidera turres,
Gloria dum Sceptri viuet, dum Sequana ponto
Lenifluas miſcebit aquas, tibi Gallia ſemper
Illa dies ſolennis eat redeuntibus annis,
Fauſtaque perpetuis memoretur in Orbe Triumphis.

REGIACENSIS DEDITIO,
ſiue Regiacum captum.

INVIDIA rumpatur Iber, fremat Auſtrius ira
Cæſar, & exultent quibus aurea Lilia cordi,
Lilia cognato delapſa inſignia cælo.
Hinc Superum fauor, & proni clementia fati
Has Regum fundauit opes, totque auxit honorum
Muneribus iampridem Orbi Diadema verendum.
Hinc, LODOICE, tuis feliciter omnia votis
Aſpirant, & miſta Deo Fortuna ſecundis
Gallica, per caſus varios ſucceſſibus arma
Prouehit, appenſiſque thoro delubra trophæis
Ciuibus oſtentant victas longo ordine Gentes.
Scit Morinus, ſcit Belga ferox, quem Marte recenti
Edomitum iuga noſtra pati, Dominoſque priores
Attonita Europe ſpectat; parere vetuſtis
Attrebatum caput Imperiis, tot millibus Vrbem
Defenſam portas intra, miratur, & extra
Tot ſociis tutam, ſpatio ſuperata bimeſtri
Mœnia, foſſarumque moras; excitaque longe
Auxilia,

Auxilia, atque alacres gemino ſub Principe turmas:
Hoc Gallæ virtutis opus, cui præfuit alta
Mente ſagax, bellique ingens ille, artibus, ille
Cura Deum LODOVIX: aderat par rebus agendis
RICHELIVS, tantæ Dominum qui pondere molis
Pene fatiſcentem, curaque operaque leuaret.
Fas & militiæ victricis robora cantu
Tergeminos memorare Duces, & neſcia vinci
Pectora, queis duri dulce eſt tolerare laborem
Martis, & intrepido ferrata per agmina vultu
Sanguine venales capiti circumdare palmas.
Egregiæ bellorum animæ? non liuida tanti eſt
Immortale decus preſſura obliuio facti;
Quin ætas vos noſtra canet, vos ſera Nepotum
Ore feret ſoboles, tolletque ad ſidera lucis
Contemptorem animum! dum Franci gloria ſceptri,
Mœnia dum Paridis ſtabunt, qua plurimus errat
Sequana, & auguſtos Regum lauit amne Penates,
Sacrabunt memores ingentia nomina faſti.
Tuque adeo quem iamprimum florentibus annis
Exercet Bellona tonans, cui Martia curæ
Fulmina, bellantumque ſequi palantia terga
Ære cauo, ætnæos effert dum faucibus ignes;
Quem Patriæ, quem Regis amor, quem conſcia virtus
Sollicitat, nec te placida ſinit eſſe quiete
Contentum, quo te, tot carmine digna gerentem,
Carmine concelebrem? quæ tam memorabile laudes
Exæquent facinus? quæ publica marmora claris
Interciſa notis, ſpirantiaque artibus æra,
Dux memorande, olim ſeclis te digna loquentur,
Auſpice te partis non inferiora triumphis.
Bis campo commiſſæ acies, iterataque caſtris
Prælia turbatis, tanti fuit Vrbe potiri

Antiqua, triplici vt ſteterit victoria pugna.
Non alias plures, tantique Hiſpana ſequuti
Signa viri, nec tam variæ ſimul vndique gentes
Armatæ coiere, habitu linguiſque remotæ.

****

DETESTATIO
BELLI CIVILIS.

QVIS furor? o Ciues, quæ tanta inſania mentem
Præcipitat? ſuadetque pudenda laceſſere bella?
Vnde repentino diſcordia nata tumultu
Armauit ſocias in mutua vulnera dextras!
Anne parum campis fuſum eſt, atque æquore Galli
Sanguinis? heu! feſſæ languent in prælia vires,
Nec ſufferre valent exhauſta æraria ſumptus
Bellorum immodicos; paſſim deformis egeſtas
Immeritos premit agricolas, viduata colonis
Squalent arua ſuis, Domino vix vlla quotannis
Vectigal pendit ſolitum Prouincia, durus
Ni miſeros adigat lictor; paruo empta ſupellex
Paruo diſtrahitur rauci Preconis ad haſtam,
Quin etiam vanis abducta armenta, gregeſque
Plorantur lacrymis, eadem aut peiora beatas
Fata manent vrbes, par cunctas aſpera vexat
Pauperies; totis iam quatuor extera luſtris
Arma premunt, inimica parat bellator Iberus
Agmina Vere nouo, nec contra obſiſtere cuiquam
Eſt animus, quando, quæ ſumma caputque malorum eſt
Infenſæ Procerum partes, Plebiſque, Patrumque
Plus quam ciuili Patriam vaſtare duello,

Atque inſperatos per publica damna triumphos
Hoſtibus accelerant: ergo tot capta per annos
Oppida, & edomitas gentes terraque marique
Vnica, nos ipſi dum cædimus, auferet æſtas.
Proh ſcelus! arma armis, paribuſque obſtantia ſignis
Lilia cognataſque acies, oppoſtaque fratrum
Caſtra videret licet! quæ tanta leonibus Afris
Inſeditve lupis rabies, vt cæde ſuorum
Exultent, laceroſque artus & viſcera mandant.
Nocte intempeſta Domina ſubductus ab vrbe
Rex LODOVIX, natuque minor fraterculus vna
Receſſit Regina parens atque Arbitra rerum
Principibus comitata viris, GASTO inclytus illi
CONDÆVSQVE Comes. *******

IN AVGVRATIONEM CÆSARIS LEOPOLDI FERD. III. FILII.

ERGONE victrices Aquilas nomenque decuſque
CÆSARIS, Auſtriadum dominandi immenſa cupido,
Hiſpanæque adeo cognata ſuperbia gentis
Aſſerat vſque ſibi? ferat hoc Germania ſeptem
Clara viris, quorum arbitrio, curaque receptum eſt
Cuncta geri, nouus Imperio cum aſſumitur Heros.

Quo tandem veſtra, o Proceres, ſuffragia, vanus
Quo tituli ceſſantis honos à Diadema paternum
Cum nati excipiant, & eodem ſanguine cretus
Imperet æternum, decoriſque & nominis hæres.
En vacua Imperij ſedes, qui ſummus honorum
Fertur apex, digno iamdudum præſide poſcit
Iure premi, belli & pacis qui calleat artes,
Nec non Auguſta qui maieſtate verendus
Danubij, Rhenique ſciat dare iura colonis,
Ipſoſque ante ſtet meritis, atque ordine Reges.
Maturate Viri Patriæ monſtrare Parentem,
Atque Orbis dominos potiori credere Faſces.
Iam quæcumque animo ſedeat ſententia, fas eſt
Promere, nunc veſtra refert antiqua tueri
Teutonibus data iura, moras quid nectere inanes,
Quid iuuat in tanto cunctari pondere rerum.
Quem legat Auguſtum, Romanorumque ſalutet
Roma potens Regem, vobis iam dicere præſtat.
Id votis ſupplex Europe, id publica poſcit
Poſt tot bella quies, optatæque otia pacis.
Horrida non etenim totum quæ concutit Orbem
Proh pudor! admotoſque agitat diſcordia Reges
Siſti alia ratione queat. ***********

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google